

ΥΠΑΤΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 16.10.2025
JOIN(2025) 26 final

**ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Το Σύμφωνο για τη Μεσόγειο
Μία Θάλασσα, ένα Σύμφωνο, ένα μέλλον**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από κοινού, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και οι εταίροι σε ολόκληρη τη Νότια Μεσόγειο¹ μοιράζονται έναν χώρο κοινών ευκαιριών, προκλήσεων και ευθυνών: τον **κοινό μεσογειακό χώρο μας**. Συνεργαζόμαστε για μια σταθερή και ευημερούσα Μεσόγειο.

Από τη θέσπιση της **διαδικασίας της Βαρκελώνης**² το 1995, η δημιουργία ενός χώρου κοινής ειρήνης και ευημερίας στην περιοχή της Μεσογείου αποτελεί στρατηγικό στόχο για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με βάση ένα υφιστάμενο σύνολο θεσμών και μορφών συνεργασίας, το **θεματολόγιο του 2021 για τη Μεσόγειο, μαζί με το οικονομικό και επενδυτικό του σχέδιο**³, έχει δώσει περαιτέρω ώθηση, με την κινητοποίηση συνολικής ενωσιακής χρηματοδότησης ύψους περίπου 6 δισ. EUR προς τις χώρες της Νότιας Γειτονίας στο πλαίσιο του οικονομικού και επενδυτικού σχεδίου και τη μόχλευση, με τον τρόπο αυτό, επενδύσεων αξίας 27 δισ. EUR για διάφορα απτά έργα εμβληματικού χαρακτήρα.

Ο διορισμός για πρώτη φορά **Ευρωπαίου επιτρόπου Μεσογείου**, σε στενή συνεργασία με τον **ύπατο εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας**, αναδεικνύει τη φιλοδοξία της ΕΕ να αναλάβει ενεργό δράση και να υιοθετήσει πιο εστιασμένη προσέγγιση όσον αφορά τη Μεσόγειο.

Αυτή η στρατηγική φιλοδοξία αντικατοπτρίζεται στο **σύμφωνο για τη Μεσόγειο (στο εξής: σύμφωνο)**. Θέλουμε να ενισχύσουμε τη σχέση αυτή και να επιτύχουμε **βαθύτερη ολοκλήρωση εντός του κοινού μεσογειακού χώρου**. Σκοπός του συμφώνου είναι να επιτευχθεί αλλαγή προτύπου, η οποία είναι αναγκαία για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού της εταιρικής μας σχέσης και για τη συνεργασία με βάση τις αρχές της αμοιβαίας οικειοποίησης, της συνδημιουργίας και της συνευθύνης.

Η περιοχή της Μεσογείου βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων —της Ευρώπης, της Αφρικής και της Ασίας— και αποτελεί γέφυρα ζωτικής σημασίας για την οικονομική εταιρική σχέση, τις πολιτιστικές ανταλλαγές και τον διάλογο μεταξύ των αυτών των διαφορετικών περιοχών. Το υφιστάμενο γεωπολιτικό πλαίσιο, σε παγκόσμια και περιφερειακή κλίμακα, απαιτεί στενότερες πολιτικές σχέσεις και ενισχυμένη συνεργασία. Ειδικότερα, οι επιπτώσεις του πολέμου στη Γάζα έχουν αντίκτυπο στη Μέση Ανατολή και πέραν αυτής, με συνέπεια την αύξηση της ανασφάλειας και της αστάθειας. Η πρόσφατη συμφωνία για τη λήξη της σύγκρουσης στη Γάζα αποτελεί ιστορικό ορόσημο και προσφέρει την ευκαιρία στο Ισραήλ, την Παλαιστίνη και την ευρύτερη περιοχή να διαμορφώσουν μια αξιόπιστη πολιτική οδό προς την εδραίωση διαρκούς ειρήνης και ασφάλειας, με βάση τη λύση των δύο κρατών. Μολονότι η άμεση προτεραιότητα της ΕΕ είναι να εξασφαλιστεί ότι θα φθάσει στη Γάζα επαρκής ανθρωπιστική βοήθεια, η ΕΕ θα συνεισφέρει επίσης με την παροχή στήριξης για τη διακυβέρνηση και τη μεταρρύθμιση της Παλαιστινιακής Αρχής, τη χορήγηση χρηματοδότησης για την ανασυγκρότηση της Γάζας, μεταξύ άλλων μέσω της σύγκλησης της ομάδας χορηγών

¹ Η Νότια Μεσόγειος περιλαμβάνει τους 10 εταίρους της Νότιας Γειτονίας: Αίγυπτο, Αλγερία, Ιορδανία, Ισραήλ, Λίβανο, Λιβύη, Μαρόκο, Παλαιστίνη*, Συρία και Τυνησία.

*Η ονομασία αυτή δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως αναγνώριση του κράτους της Παλαιστίνης και δεν θίγει τις επιμέρους θέσεις των κρατών μελών σχετικά με το ζήτημα αυτό.

² Διακήρυξη της Βαρκελώνης και ευρωμεσογειακή εταιρική σχέση | EUR-Lex.

³ JOIN(2021) 2 final.

για την Παλαιστίνη, καθώς και με την ενίσχυση της παρουσίας των ενωσιακών αποστολών ΚΠΑΑ.

Οι πρόσφατες συγκρούσεις και αναταραχές —μεταξύ άλλων στον Λίβανο, τη Συρία, την Υεμένη και το Ιράν— έχουν κλιμακώσει περαιτέρω τις εντάσεις, οι οποίες έχουν αντίκτυπο τόσο στην ασφάλεια στη θάλασσα όσο και στο διεθνές εμπόριο. Η περιοχή της Μεσογείου βρίσκεται επίσης αντιμέτωπη με την απειλή δευτερογενών επιπτώσεων λόγω της ανασφάλειας και της αστάθειας στην Αφρική, ιδίως στη γειτονική περιοχή του Σαχέλ, η οποία έχει στρατηγική σημασία για τις χώρες της Βόρειας Αφρικής. Αντίκτυπο στην περιοχή έχει και ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, ιδίως όσον αφορά την επισιτιστική ασφάλεια.

Το σύμφωνο αποτελεί ευκαιρία για να αναδιαμορφώσουμε τις ουσιαστικές σχέσεις μας και να υπογραμμίσουμε την προσήλωσή μας στην ειρήνη, την ασφάλεια και τη βασιμμένη σε κανόνες διεθνή τάξη, στέλνοντας σαφές πολιτικό μήνυμα συνεργασίας στο διεθνές προσκήνιο.

Με το σύμφωνο θα καθιερωθεί ένα **πρακτικό πλαίσιο συνεργασίας**, το οποίο θα συνδυάζει την ανάληψη ισχυρής πολιτικής δέσμευσης με την υιοθέτηση μιας προσέγγισης από τη βάση προς την κορυφή, μέσω της υλοποίησης κοινών πρωτοβουλιών σε τομείς πολιτικής προτεραιότητας αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να αποφέρουν απτά αποτελέσματα για άτομα όλων των ηλικιών, ιδίως για τους νέους, τις γυναίκες, τις μικρές επιχειρήσεις και τους επιχειρηματίες. Το σύμφωνο θα προωθήσει τη συνεργασία στον κοινό μεσογειακό χώρο σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο. Ο υπό εξέλιξη κοινωνικός και οικονομικός μετασχηματισμός στην περιοχή προσφέρει πληθώρα ευκαιριών συνεργασίας που μπορούν να είναι επωφελείς για τους λαούς. Ταυτόχρονα, η από κοινού αντιμετώπιση των προκλήσεων που αφορούν το κλίμα, το περιβάλλον και την ασφάλεια μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και την περαιτέρω ενίσχυση της ανθεκτικότητας της περιοχής, με παράλληλη επανεστίαση της εταιρικής μας σχέσης στις βιομηχανίες του μέλλοντος. Το σύμφωνο αποτελεί ευκαιρία για να κατευθυνθούν οι προσπάθειες σε τομείς οι οποίοι μπορούν να έχουν **διαρκή και μετασχηματιστικό αντίκτυπο** στην ευρύτερη περιοχή και παγκοσμίως.

Το σύμφωνο είναι το αποτέλεσμα **εκτενούς διαδικασίας διαβούλευσης** με τους 10 εταίρους της Νότιας Μεσογείου, τα κράτη μέλη της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών, γειτονικές τρίτες χώρες, οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών και άλλους διεθνείς οργανισμούς. Ενεργή ήταν και η συμμετοχή της **Ένωσης για τη Μεσόγειο** (στο εξής: ΕγΜ), λόγω της μοναδικής της σύνθεσης ως διακυβερνητικού οργανισμού, στην οποία είναι μέλη όλοι οι εταίροι της ΕΕ και της Νότιας Μεσογείου. Το **Ίδρυμα Anna Lindh (ALF)** διαδραμάτισε εξίσου σημαντικό ρόλο στις διαβουλεύσεις.

Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις με ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών που εκπροσωπούν διάφορες συνιστώσες της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, πολιτιστικών και κοινωνικών φορέων, της ακαδημαϊκής κοινότητας και ομάδων προβληματισμού. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στην περιφερειακή και την τοπική διάσταση, μεταξύ άλλων διότι θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή του συμφώνου. Οι νέοι συμμετείχαν ενεργά στις διαβουλεύσεις μέσω μιας σειράς εκδηλώσεων, κατά κύριο λόγο μέσω του **ευρωμεσογειακού διαλόγου για τη νεολαία**.

Το αποτέλεσμα των εν λόγω διαβουλεύσεων συζητήθηκε στο πλαίσιο της **υπουργικής συνόδου ΕΕ – Νότιας Γειτονίας** της 14ης Ιουλίου 2025, κατά την οποία οι 10 εταίροι της Νότιας Μεσογείου και τα κράτη μέλη της ΕΕ επιβεβαίωσαν την προθυμία τους να συνεργαστούν με πρακτικό τρόπο για τις απτές πρωτοβουλίες και δράσεις του μελλοντικού συμφώνου.

Σε βάθος χρόνου, το σύμφωνο έχει επίσης τη δυνατότητα **να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του πέραν της Νότιας Μεσογείου**, αξιοποιώντας συνέργειες με άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ. Θα διερευνηθεί και θα ενθαρρυνθεί, κατά περίπτωση, η συμμετοχή σε δράσεις αμοιβαίου και στρατηγικού ενδιαφέροντος για τους εταίρους του Περσικού Κόλπου, για τις γειτονικές χώρες της υποσαχάριας Αφρικής, κυρίως τη Μαυριτανία και τη Σενεγάλη, για την Τουρκία, καθώς και για τους εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων και του Εύξεινου Πόντου⁴. Επίσης, θα επιδιωχθεί η συνεργασία με **περιφερειακούς οργανισμούς** —την Αφρικανική Ένωση, τον Σύνδεσμο Αραβικών Κρατών, το Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου.

Το σύμφωνο θα στηρίξει την περαιτέρω εντατικοποίηση της **τριγωνικής συνεργασίας, ιδίως με τους εταίρους του Περσικού Κόλπου**. Η συνεργασία αυτή είναι καίριας σημασίας, δεδομένου ότι οι εν λόγω χώρες αποτελούν σημαντική γέφυρα μεταξύ της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής και μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των πολιτικών, οικονομικών, αναπτυξιακών και ανθρωπιστικών προκλήσεων στη Νότια Μεσόγειο, και ειδικότερα στη Μέση Ανατολή. Πολλοί τομείς εστίασης του συμφώνου ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες της κοινής ανακοίνωσης της ΕΕ για τη στρατηγική εταιρική σχέση με τον Περσικό Κόλπο⁵, ιδίως όσον αφορά την πράσινη μετάβαση, το εμπόριο, τις μεταφορές, την περιφερειακή σταθερότητα και την παγκόσμια ασφάλεια.

2. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ

Το σύμφωνο σηματοδοτεί την έναρξη μιας διαδικασίας ανοικτού τύπου, με την οποία δημιουργείται ένα **πρακτικό πλαίσιο συνεργασίας** που διαρθρώνεται γύρω από τρεις πυλώνες:

- I. Άνθρωποι: κινητήρια δύναμη για αλλαγή, συνδέσεις και καινοτομία**
- II. Ισχυρότερες, πιο βιώσιμες και ολοκληρωμένες οικονομίες**
- III. Ασφάλεια, ετοιμότητα και διαχείριση της μετανάστευσης**

Οι τρεις πυλώνες είναι **αλληλένδετοι. Καθένας από αυτούς περιλαμβάνει μια αρχική δέσμη νέων και αξιοποιήσιμων πρωτοβουλιών**, καθώς και προτάσεις για την **κλιμάκωση υφιστάμενων δράσεων** που μπορούν να έχουν μετασχηματιστικό αντίκτυπο και να προσδώσουν προστιθέμενη αξία. Το σύμφωνο βασίζεται στην **αρχή της ευελιξίας**, η οποία θα επιτρέπει ποικίλες μορφές συμμετοχής των εταίρων στην υλοποίηση των διαφόρων πρωτοβουλιών.

Στο πλαίσιο του συμφώνου **θα αξιοποιηθούν υφιστάμενες πρωτοβουλίες**, μεταξύ των οποίων το οικονομικό και επενδυτικό σχέδιο, οι συμφωνίες σύνδεσης, οι προτεραιότητες της

⁴ Η στρατηγική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περιοχή του Εύξεινου Πόντου [JOIN(2025) 135].

⁵ JOIN(2022) 13 final.

εταιρικής σχέσης, οι στρατηγικές και ολοκληρωμένες εταιρικές σχέσεις, άλλα πλαίσια περιφερειακής συνεργασίας, καθώς και εθνικές στρατηγικές των κρατών μελών⁶.

Όλα τα σχετικά χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ θα κινητοποιηθούν για τη στήριξη της εφαρμογής του συμφώνου, το οποίο ευθυγραμμίζεται με τις προτεραιότητες του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας – Παγκόσμια Ευρώπη (NDICI – Global Europe)⁷, της στρατηγικής Global Gateway και του μελλοντικού μηχανισμού «Η Ευρώπη στον κόσμο»⁸. Θα επιδιωχθεί η συμβολή των κρατών μελών της ΕΕ και των εταίρων της Νότιας Μεσογείου για τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου και των συνεργειών των δράσεων. Ομοίως, στο πλαίσιο της προσέγγισης «Ομάδα Ευρώπη» θα χρησιμοποιηθούν χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των κρατών μελών της ΕΕ, διεθνείς χρηματοδοτικοί οργανισμοί (στο εξής: ΔΧΟ)⁹ και χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα, με σκοπό τη δημιουργία ευκαιριών για ιδιώτες και επιχειρήσεις.

Η ΕΕ και οι εταίροι της Νότιας Μεσογείου θα εργαστούν για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της χρηστής διακυβέρνησης και των θεμελιωδών ελευθεριών, σύμφωνα με την ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ταυτόχρονα, θα προωθήσουν την **ισότητα των φύλων, την απαγόρευση των διακρίσεων και τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.** Η ενέργεια αυτή θα στηρίξει την υλοποίηση των πρωτοβουλιών και αποτελεί βασικό στοιχείο για τη διατήρηση μιας δυναμικής κοινωνίας των πολιτών και την προαγωγή ενός υγιέστερου και πιο ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

I. Άνθρωποι: κινητήρια δύναμη για αλλαγή, συνδέσεις και καινοτομία

Ο κοινός μεσογειακός χώρος ξεκινά από τους λαούς του: πρόκειται για έναν κοινό πολιτιστικό, ιστορικό και ανθρώπινο χώρο. Η διασύνδεση των λαών δημιουργεί γέφυρες που προάγουν την αμοιβαία κατανόηση και παρέχουν ευκαιρίες για οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη, εξασφαλίζοντας σταθερότητα και αναδεικνύοντας τα οφέλη της συνεργασίας.

Σε αντίθεση με την ΕΕ, όπου βρισκόμαστε αντιμέτωποι με πτωτικές δημογραφικές τάσεις, οι οποίες επηρεάζονται από τον συνδυασμό υψηλού προσδόκιμου ζωής και μειούμενων ποσοστών γεννήσεων, το νότιο τμήμα της περιοχής της Μεσογείου αντιμετωπίζει κοινωνικές, οικονομικές και δημογραφικές πιέσεις. Με το σύμφωνο μας δίνεται η ευκαιρία να επενδύσουμε στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κυκλική μετανάστευση και τα μέσα βιοπορισμού¹⁰. Η εκπαίδευση έχει σαφή και αποδεδειγμένο αντίκτυπο στην ανάπτυξη και την οικονομική μεγέθυνση. Μολονότι οι νέοι στην περιοχή της Νότιας Μεσογείου επιθυμούν να συμμετέχουν στην **τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση**, τα χαμηλότερα ποσοστά

⁶ Συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου Mattei για την Αφρική και της σχετικής διαδικασίας της Ρώμης.

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/947.

⁸ [Προϋπολογισμός της ΕΕ για την περίοδο 2028-2034](#).

⁹ Κυρίως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης.

¹⁰ JRC143548. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι, σε βάθος χρόνου περίπου τριών δεκαετιών, η περιοχή της Νότιας Μεσογείου θα μεταβεί σε παρόμοιες δημογραφικές τάσεις με εκείνες που παρατηρούνται επί του παρόντος στην ΕΕ. Οι περισσότερες από τις χώρες του νότιου τμήματος της Μεσογείου παρουσιάζουν σήμερα αναλογία του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας προς τα άτομα των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (άνω των 65 ετών) μεταξύ 12 % και 15 %. Έως το 2060, ωστόσο, η αναλογία αυτή αναμένεται να μειωθεί σε ποσοστό της τάξης περίπου του 5 %, ελαφρώς υψηλότερο από τα επίπεδα που παρατηρούνται στην ΕΕ. Οι εν λόγω μεταβολές θα απαιτήσουν τη μετατόπιση των μοντέλων οικονομικής ανάπτυξης από την εξάρτηση από ένα διευρυνόμενο εργατικό δυναμικό προς την εστίαση στην τόνωση της παραγωγικότητας της εργασίας.

αποφοίτησης¹¹, η άνιση αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και η περιορισμένη κινητικότητα, καθώς και οι περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης και επιχειρηματικότητας, αποτελούν εμπόδια στην πρόσβασή τους σε αξιοπρεπή απασχόληση στις εθνικές, περιφερειακές και διεθνείς αγορές εργασίας¹².

Επενδύοντας στους ανθρώπους, **μέσω της στήριξης των επιλογών τους για μάθηση, ανάπτυξη και κινητικότητα**, το σύμφωνο θα συμβάλει στην ενίσχυση των πολιτιστικών, ακαδημαϊκών, κοινωνικών και οικονομικών δεσμών που θα καταστήσουν τη συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και της Νότιας Μεσογείου ακόμη πιο ισχυρή και ανθεκτική.

1.1. Τριτοβάθμια εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, ανάπτυξη δεξιοτήτων, έρευνα και καινοτομία

Σύμφωνα με την «Ένωση Δεξιοτήτων»¹³, το σύμφωνο θα στηρίζει την **ανάπτυξη δεξιοτήτων και την πρόσβαση στις αγορές εργασίας** μέσω της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Η ανάπτυξη συνεργασιών με ιδρύματα και με τον ιδιωτικό τομέα στον κοινό μεσογειακό χώρο θα έχει ως στόχο την εδραίωση της περιοχής ως κόμβου διακρατικής εκπαίδευσης, καινοτομίας, έρευνας και ανάπτυξης, συμβάλλοντας έτσι στην ανθεκτικότητα και την ανασυγκρότηση. Τα πανεπιστήμια, τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές, οι βιομηχανίες, τα ιδρύματα και οι πολιτιστικοί φορείς θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό.

Το σύμφωνο θα αξιοποιήσει τόσο τον πολιτικό διάλογο υψηλού επιπέδου για την τριτοβάθμια εκπαίδευση όσο και την επιτυχή συνεργασία με τους εταίρους της Νότιας Μεσογείου στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, με σκοπό τη δημιουργία ενός πιο ολοκληρωμένου και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων στον κοινό μεσογειακό χώρο, μεταξύ άλλων μέσω της εκκίνησης της **νέας μεσογειακής πλατφόρμας** για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Επιπλέον, οι προσπάθειες στον τομέα της εκπαίδευσης μπορούν να ευνοηθούν από τη δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών, η οποία παρέχει τη δυνατότητα συνδυασμού της ενέργειας των νέων με την πείρα των παλαιότερων γενεών, ώστε να μετατραπεί η πολυμορφία της ηλικίας σε κοινή δύναμη για καινοτομία και συνοχή.

¹¹ JRC143548. Το μέσο ακαθάριστο ποσοστό αποφοίτησης από προγράμματα πρώτου πτυχίου (ISCED 6 και 7) στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για τις έξι χώρες της Νότιας Μεσογείου με διαθέσιμα στοιχεία ανέρχεται σε 32,7 %, έναντι 44,1 % κατά μέσο όρο στην ΕΕ.

¹² Η αναλογία του ενεργού πληθυσμού (δηλαδή των ατόμων που είτε εργάζονται είτε αναζητούν ενεργά απασχόληση) προς τον πληθυσμό σε ηλικία εργασίας είναι κάτω του 50 % στις χώρες της Νότιας Μεσογείου και μόνο 30 % για τις γυναίκες. Συγκριτικά, το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ ανέρχεται σε σχεδόν 75 %. Αναλογία του ενεργού πληθυσμού προς τον πληθυσμό σε ηλικία εργασίας 15-65 ετών, 2023, Eurostat.

¹³ COM(2025) 90 final.

Τριτοβάθμια εκπαίδευση, δεξιότητες, έρευνα και καινοτομία

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας θα δημιουργηθεί ένα πιο ολοκληρωμένο και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλον για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τις δεξιότητες, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Ίδρυση μεσογειακού Πανεπιστημίου**, το οποίο θα είναι ένα ίδρυμα με πανεπιστημιούπολεις στον κοινό μεσογειακό χώρο, με προγράμματα ανθρωπιστικών, φυσικών και τεχνικών επιστημών. Στο πλαίσιο αυτό, θα αξιοποιηθεί η πείρα των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή και των συνασπισμών ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, με τη χρήση και τη συμπλήρωση υφιστάμενων δράσεων ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+. Θα προαχθούν οι ανταλλαγές προσωπικού και σπουδαστών μεταξύ επιλεγμένων πανεπιστημίων και σχολών διοίκησης επιχειρήσεων από την περιοχή, με συμπεριληπτικό τρόπο, οι οποίες θα έχουν ως στόχο την ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων σπουδών / προγραμμάτων, κοινών πτυχίων, καθώς και άλλων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, όπως τα θερινά σχολεία και τα κοινά μικροδιαπιστευτήρια.
- **Ενίσχυση της κινητικότητας των σπουδαστών και του προσωπικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση** στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, καθώς και προώθηση της κινητικότητας των **ερευνητών** στο πλαίσιο των δράσεων Marie Skłodowska-Curie του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».
- **Δημιουργία και περαιτέρω ανάπτυξη κέντρων καινοτομίας και έρευνας** για τη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και του ιδιωτικού τομέα, με σκοπό τη βελτίωση της μεταφοράς γνώσεων και τεχνολογίας, με τη συμμετοχή φορέων καινοτομίας, νεοφυών επιχειρήσεων και επενδυτών.
- **Ίδρυση μεσογειακού κέντρου επιστημονικής διπλωματίας** για τη διασύνδεση μεταξύ της επιστήμης και της πολιτικής και για την κατάρτιση διπλωματικού και τεχνικού προσωπικού στις διασυνοριακές διαπραγματεύσεις, τον κοινό σχεδιασμό έργων και την παροχή τεκμηριωμένων συμβουλών πολιτικής.
- **Στήριξη προγραμμάτων διαγενεακής καθοδήγησης** για την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών με τη νεολαία.

Η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, αφενός, και των ευκαιριών ίσης και αξιοπρεπούς απασχόλησης, αφετέρου, είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της ομαλής μετάβασης τόσο στις αγορές εργασίας όσο και εντός αυτών, καθώς και για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Η προώθηση της ενίσχυσης της θέσης των γυναικών και η αντιμετώπιση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην απασχόληση είναι ουσιαστικής σημασίας για την αξιοποίηση του δυναμικού των οικονομιών και των κοινωνιών σε ολόκληρο τον κοινό μεσογειακό χώρο. Η επέκταση των **οδών μετανάστευσης εργατικού δυναμικού μεταξύ της ΕΕ και της Νότιας Μεσογείου, μεταξύ άλλων και για τους εποχικούς εργαζομένους, εξακολουθεί να είναι καίριας σημασίας για την αντιστοίχιση της**

προσφοράς και της ζήτησης στις αγορές εργασίας και την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης¹⁴.

Γεφύρωση του χάσματος δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων στις αγορές εργασίας

Σκοπός της πρωτοβουλίας θα είναι η στήριξη της ομαλής μετάβασης των εργαζομένων από τους εταίρους της Νότιας Μεσογείου σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές εργασίας. Θα καλύπτει διάφορους τομείς απασχολησιμότητας, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Επέκταση των υφιστάμενων οικοσυστημάτων τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (TEEK)** μέσω της ευθυγράμμισης της επαγγελματικής κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας για την κάλυψη τομέων αμοιβαίου ενδιαφέροντος, μεταξύ άλλων στους τομείς της γεωργίας και της μεταποίησης τροφίμων, στον ψηφιακό και τον πολιτιστικό τομέα, καθώς και στον τομέα του καινοτόμου τουρισμού.
- **Υποστήριξη της ανάπτυξης προγραμμάτων κατά το πρότυπο των εθνικών σχεδίων «Εγγυήσεων για τη νεολαία»¹⁵**, τα οποία θα είναι ειδικά προσαρμοσμένα στο περιφερειακό και το τοπικό πλαίσιο, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι νέοι βρίσκουν ευκαιρίες στις αγορές εργασίας.
- **Δημιουργία μεσογειακού συστήματος παρακολούθησης δεξιοτήτων (MED Skill Tracker)** για την τεκμηρίωση των δεξιοτήτων που αποκτούν οι δικαιούχοι έργων της ΕΕ ή των εταίρων. Το σύστημα «MED Skill Tracker» θα διευκολύνει την αναγνώριση και τη δυνατότητα μεταφοράς δεξιοτήτων και θα ενισχύσει τις ευκαιρίες διεθνούς και κυκλικής κινητικότητας στο πλαίσιο υφιστάμενων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών¹⁶. Με τον τρόπο αυτό, θα συμβάλει στις εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων.
- **Προώθηση ποιοτικών προγραμμάτων μαθητείας και βελτιωμένων μοντέλων μάθησης με βάση την εργασία**, κυρίως με την προώθηση της συμμετοχής των εταίρων της Νότιας Μεσογείου στην ευρωπαϊκή συμμαχία για θέσεις μαθητείας.

1.2. Πολιτισμός, αθλητισμός, τουρισμός

Η Μεσόγειος διαθέτει εντυπωσιακό εύρος τόσο υλικής όσο και άυλης πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς. Με περισσότερες από 60 τοποθεσίες παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO και μια δυναμική σύγχρονη αρχιτεκτονική και καλλιτεχνική σκηνή¹⁷, η περιοχή της Νότιας Μεσογείου αποτελεί ισχυρή μαρτυρία των κοινών μας ριζών και προσφέρει τη βάση

¹⁴ JRC143548. Η μετανάστευση έχει ευεργετικά αποτελέσματα για την ευημερία των χωρών της Νότιας Μεσογείου και μειώνει την πίεση στην αγορά εργασίας εντός της ΕΕ. Οι σπουδές στην ΕΕ αποτελούν ολόένα σημαντικότερο δίαυλο εισόδου στην αγορά εργασίας της ΕΕ για τους υπηκόους χωρών της Νότιας Γειτονίας.

¹⁵ [Οι ενισχυμένες «Εγγυήσεις για τη νεολαία» — Ευρωπαϊκή Επιτροπή.](#)

¹⁶ Όπως τα προγράμματα Erasmus+, «Ορίζων Ευρώπη», PRIMA, THAMM+, τα προγράμματα του μηχανισμού εταιρικής σχέσης κινητικότητας (MPF), το δίκτυο συνδεσιμότητας Medusa, και με την υποστήριξη του μεσογειακού παρατηρητηρίου δεξιοτήτων του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Κατάρτισης (ETF).

¹⁷ [UNESCO World Heritage Centre — World Heritage List](#) (Κέντρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO — Κατάλογος Παγκόσμιας Κληρονομιάς).

της μελλοντικής συνεργασίας μέσω του βιώσιμου πολιτιστικού τουρισμού, συμπεριλαμβανομένων των διατροφικών παραδόσεων¹⁸, της εκπαίδευσης και της ανάπτυξης με γνώμονα την κληρονομιά.

Οι πολιτιστικοί τόποι και θεσμοί, καθώς και τα μουσεία, θα πρέπει να είναι κάτι περισσότερο από εκθεσιακοί χώροι, ώστε να λειτουργούν ως κινητήριες δυνάμεις αλλαγής, οικονομικής ανάπτυξης και μεγέθυνσης χωρίς αποκλεισμούς, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να ενεργοποιήσουν την αποκατάσταση και την αναζωογόνηση αστικών, παράκτιων και αγροτικών περιοχών. Η συνεργασία τόσο με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα όσο και με χορηγούς και ιδρύματα σε τοπικό και διεθνές επίπεδο είναι καίριας σημασίας για την αξιοποίηση του δυναμικού τους. Με την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού και της διαχείρισης των τοποθεσιών κληρονομιάς, οι περιφέρειες μπορούν να διασφαλίσουν ότι η κληρονομιά τους θα καταστεί διαρκής πηγή οικονομικών και κοινωνικών οφελών. Η προστασία της τέχνης, της πολιτιστικής και της φυσικής κληρονομιάς από τη λεηλασία και τη διακίνηση καθώς και η προστασία των δικαιωμάτων των σύγχρονων καλλιτεχνών εξακολουθούν να αποτελούν τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος.

Οι τοποθεσίες πολιτιστικής κληρονομιάς και τα μουσεία μπορούν να καταστούν χώροι στοχασμού και διαλόγου που θα είναι ανοικτοί σε ευρύ φάσμα κοινοτήτων, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό δυνατότητες πολιτιστικής ανθεκτικότητας και συνοχής. Οι τέχνες, η μουσική, οι παραδοσιακές τέχνες και χειροτεχνίες και ο κινηματογράφος έχουν την ικανότητα να προάγουν την αμοιβαία κατανόηση, την πολυμορφία, την ένταξη και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Το σύμφωνο θα προωθήσει διάφορες δράσεις, συμπεριλαμβανομένης της έναρξης διαλόγου υψηλού επιπέδου για την πολιτιστική συνεργασία, η οποία θα εστιάζει επίσης στην πολιτιστική κληρονομιά.

Η επένδυση στον αθλητισμό ενισχύει τη συνοχή, υπερβαίνει τα κοινωνικά χάσματα και προωθεί την ένταξη. Επιπλέον των οφελών για την υγεία και την οικονομία, διαδραματίζει καίριο ρόλο στην εξασφάλιση της συμμετοχής των νέων και στην καλλιέργεια του αισθήματος του ανήκειν. Οι προσεχείς σημαντικές αθλητικές διοργανώσεις¹⁹, οι οποίες εξασφαλίζουν τη συμμετοχή χωρών από ολόκληρη την περιοχή, αποτελούν ελπιδοφόρες ευκαιρίες περιφερειακής συνεργασίας και βιώσιμης συνδεσιμότητας και συμβάλλουν στην προώθηση της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

Η εμπάθυνση του διαθρησκευτικού διαλόγου συμβάλλει στην αμοιβαία κατανόηση και στην ειρηνική συνεργασία για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων.

Με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τα προγράμματα Erasmus+, «Δημιουργική Ευρώπη» και «Ορίζων Ευρώπη», το σύμφωνο θα διερευνήσει τρόπους για την περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας μέσω της αξιοποίησης υφιστάμενων πρωτοβουλιών της ΕΕ στους τομείς της έρευνας, του πολιτισμού, της νεολαίας και του αθλητισμού.

Ευρωμεσογειακή πρωτοβουλία για τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και τον τουρισμό

¹⁸ Μεταξύ άλλων μέσω της πιθανής επέκτασης του έργου διεθνούς συνεργασίας AfrIPI ([AfrIPI — International cooperation project](#)).

¹⁹ Όπως οι Μεσογειακοί Αγώνες και το Παγκόσμιο Κύπελλο του 2030.

Η πρωτοβουλία θα προωθήσει ένα δίκτυο πολλών ενδιαφερόμενων μερών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, της κοινωνίας των πολιτών, ιδρυμάτων, τουριστικών φορέων και πανεπιστημίων, με σκοπό την προαγωγή της πολιτιστικής κληρονομιάς και του κλάδου της δημιουργικότητας, του πολιτιστικού τουρισμού και του αθλητισμού, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς:**
 - Δημιουργία ειδικού μηχανισμού για την προστασία και την προώθηση της μεσογειακής πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω της συγκέντρωσης δημόσιων και ιδιωτικών πόρων.
 - Δημιουργία μεσογειακών πολιτιστικών διαδρομών για την ενίσχυση του κοινού πολιτιστικού μεσογειακού χώρου.
 - Επέκταση του κοινού ευρωπαϊκού χώρου δεδομένων για την πολιτιστική κληρονομιά στους εταίρους της Νότιας Μεσογείου, με στόχο την προώθηση της ψηφιοποίησης και τη διατήρηση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.
- Δημιουργία της συνεργατικής ψηφιακής πλατφόρμας «CulturIT» για την προώθηση της αντιστοίχισης πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
- Εξασφάλιση της συμμετοχής σε σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις και βελτίωση της φιλοξενίας καλλιτεχνών και άλλων πολιτιστικών φορέων, μεταξύ άλλων μέσω περιφερειακών δικτύων ταλέντων.
- Εξασφάλιση της συμμετοχής σε δραστηριότητες που συνδέονται με την εκστρατεία «#BeActive» και την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Αθλητισμού, με σκοπό την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα οφέλη του αθλητισμού για τη σωματική και την ψυχική υγεία.
- Συνεργασία με τους Μεσογειακούς Αγώνες για την περαιτέρω προβολή αυτής της καθιερωμένης διοργάνωσης, ιδίως μεταξύ των νέων, με σκοπό την προώθηση των οφελών του αθλητισμού και του θετικού του αντικτύπου στην καταπολέμηση των στερεοτύπων και στην προαγωγή της συμπεριληπτικότητας.

1.3 Ενίσχυση της θέσης της κοινωνίας των πολιτών, των νέων και των τοπικών κοινοτήτων

Η κοινωνία των πολιτών και οι τοπικές κοινότητες είναι βαθιά ριζωμένες στην τοπική πραγματικότητα. Το έργο τους —με τη στήριξη των τοπικών κοινοτήτων για την παροχή κοινωνικών και κοινοτικών υπηρεσιών, την ευαισθητοποίηση σχετικά με βασικές κοινωνικές προκλήσεις, την προώθηση της δημοκρατικής συμμετοχής, την ενίσχυση της θέσης των γυναικών και των νέων, καθώς και για την υποστήριξη του ψηφιακού γραμματισμού— συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας κοινωνίας με λιγότερους αποκλεισμούς. Είναι επίσης καίριας σημασίας για τη βελτίωση της κατάστασης των ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία.

Μια ενεργή και ενδυναμωμένη κοινωνία των πολιτών, παράλληλα με τα κοινοβούλια και τους δημόσιους θεσμούς, μπορεί να διευκολύνει τον τοπικό διάλογο και να καταστήσει δυνατό τον καλύτερο σχεδιασμό και την καλύτερη εφαρμογή των πολιτικών προς όφελος των πολιτών. Η εδραίωση ενός ακμάζοντος περιβάλλοντος μέσω ενημέρωσης είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση ενός ανοικτού και χωρίς αποκλεισμούς χώρου συζήτησης. Ομοίως, η προώθηση της ανάπτυξης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο μέσω ολοκληρωμένων και συμμετοχικών

προσεγγίσεων μπορεί να στηρίξει την ισόρροπη ανάπτυξη, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές.

Το σύμφωνο θα ενισχύσει τις προσπάθειες για την προώθηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνία των πολιτών και θα βοηθήσει τις τοπικές κοινότητες να αναπτύξουν ικανότητες για την αποτελεσματική εκπλήρωση των ρόλων τους.

Ενίσχυση της θέσης της κοινωνίας των πολιτών, των νέων και των τοπικών κοινοτήτων

Η πρωτοβουλία θα έχει ως στόχο τη στήριξη μιας δυναμικής κοινωνίας των πολιτών και δυναμικών τοπικών κοινοτήτων ως φορέων ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής. Θα ενισχύσει τη θέση βασικών παραγόντων οι οποίοι μπορούν να παρέχουν απτή στήριξη στις κοινότητές τους, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Σύσταση κοινοβουλευτικής συνέλευσης νέων για τη Μεσόγειο**, με σκοπό τη συγκέντρωση των απόψεων και των εισηγήσεων της νεολαίας.
- **Στήριξη της ανάπτυξης μεσογειακής υπηρεσίας πολιτών** μέσω της δημιουργίας μιας πλατφόρμας που θα είναι ειδικά σχεδιασμένη για τη σύνδεση των νέων σε ολόκληρη την περιοχή της Μεσογείου, με ευρύ φάσμα ευκαιριών εθελοντισμού τόσο εντός της χώρας τους όσο και σε ολόκληρη την περιοχή. Η πρωτοβουλία αυτή θα βασίζεται σε πρωτοβουλίες εθελοντισμού και θα είναι συμπληρωματική άλλων πρωτοβουλιών κινητικότητας, προάγοντας τη βαθύτερη αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των νέων στον κοινό μεσογειακό χώρο.
- **Ενίσχυση της θέσης των οργανώσεων υπό την ηγεσία γυναικών ως βασικών επηρεαστών γνώμης εντός των τοπικών κοινωνιών τους**, μέσω της ενεργού συμμετοχής τους στον σχεδιασμό και την εκτέλεση πρωτοβουλιών σε διάφορους τομείς, όπως η αναβάθμιση των δεξιοτήτων, η τριτοβάθμια εκπαίδευση και η στήριξη των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο της δράσης θα αξιοποιηθεί επίσης η πείρα που έχει αποκτηθεί για τη στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων υπό την ηγεσία γυναικών, ιδίως σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές.
- **Ενίσχυση της στήριξης των οργανισμών μέσω ενημέρωσης** με τη διευκόλυνση πρωτοβουλιών ανάπτυξης ικανοτήτων, την παροχή ευκαιριών για συνεργατικά έργα και την προώθηση της ανταλλαγής εμπειριών. Η δράση θα ενισχύσει τη συνεχιζόμενη συνεργασία μας για τη στήριξη των νέων επηρεαστών γνώμης στην περιοχή.
- **Ενίσχυση του μηχανισμού συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο**, ο οποίος είναι εμπνευσμένος από την προσέγγιση του Συμφώνου των Δημάρχων, με σκοπό την προώθηση της κοινωνικής ένταξης σε τοπικό και δημοτικό επίπεδο για τους πολίτες όλων των ηλικιών, μεταξύ άλλων και για τα άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση.

II. Ισχυρότερες, πιο βιώσιμες και ολοκληρωμένες οικονομίες

Η εμβάθυνση των εμπορικών σχέσεων και της οικονομικής ολοκλήρωσης συμβάλλει στη διασφάλιση της σταθερότητας και της οικονομικής ανθεκτικότητας. Η ΕΕ και οι εταίροι της Νότιας Μεσογείου διατηρούν ισχυρούς και μακροχρόνιους οικονομικούς δεσμούς και

διαθέτουν τεράστιο δυναμικό για την περαιτέρω αύξηση της οικονομικής ολοκλήρωσης των αγορών σε ολόκληρη την περιοχή με σκοπό τη δημιουργία βιώσιμης ανάπτυξης και ευκαιριών απασχόλησης. Οι οικονομίες μας είναι συμπληρωματικές και μπορούν να προσφέρουν σημαντικά αμοιβαία οφέλη.

Η επιτυχία του συμφώνου θα εξαρτηθεί επίσης από την ικανότητα κινητοποίησης δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων σε μεγάλη κλίμακα. Η **Global Gateway**²⁰ **στη Μεσόγειο** μπορεί να δώσει ώθηση σε έξυπνες, καθαρές και ασφαλείς επενδύσεις στους τομείς της ψηφιακής τεχνολογίας, της ενέργειας, της ανθεκτικότητας των υδάτων, της καινοτόμου γεωργίας και των μεταφορών, ενισχύοντας παράλληλα τα συστήματα υγείας, εκπαίδευσης και έρευνας σε ευθυγράμμιση με τη συμφωνία της ΕΕ για καθαρή βιομηχανία²¹.

II.1. Εμπορικές και επενδυτικές ευκαιρίες

Η ΕΕ είναι ο πρώτος εμπορικός εταίρος της Νότιας Γειτονίας (καθώς το 2024 αντιπροσώπευε το 41 % των εμπορευματικών συναλλαγών της περιοχής με τον κόσμο). Οι εταίροι της Νότιας Μεσογείου επισημαίνουν συχνά την ανάγκη ανάπτυξης αξιακών αλυσίδων, καθώς και την ανάγκη προσέλκυσης και διατήρησης μεγαλύτερου όγκου άμεσων επενδύσεων. Ταυτόχρονα, το εμπόριο και οι επενδύσεις απαιτούν προβλέψιμα περιβάλλοντα, μακροοικονομική σταθερότητα, κανονιστική σύγκλιση και ισότιμους όρους ανταγωνισμού μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

Η περιοχή παρουσιάζει σημαντικές οικονομικές και εμπορικές ευκαιρίες, οι οποίες υποστηρίζονται από το ανθρώπινο κεφάλαιό της, την ανταγωνιστική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και το ανταγωνιστικό κόστος μεταφορών, καθώς και από την επιτάχυνση της ψηφιακής μετάβασης. Η αναδιάρθρωση του παγκόσμιου εμπορίου δημιουργεί νέες ευκαιρίες, δεδομένου ότι η Νότια Μεσόγειος μπορεί να διαδραματίσει ρόλο στη διαφοροποίηση των αλυσίδων εφοδιασμού. Με βάση τις διμερείς εταιρικές σχέσεις, το σύμφωνο θα συμβάλει στην εντατικοποίηση των κοινών εργασιών για τη διαμόρφωση ενός ισχυρού οικονομικού τοπίου, μέσω της προώθησης του βιώσιμου εμπορίου και των βιώσιμων επενδύσεων, και στην **περαιτέρω ενοποίηση των αλυσίδων εφοδιασμού**, μεταξύ άλλων στους τομείς της υγείας και της γεωργίας, καθώς στον τομέα των καθαρών μορφών ενέργειας και τεχνολογιών, οι οποίοι είναι κρίσιμης σημασίας για την ενίσχυση των προοπτικών της ανταγωνιστικότητας και της απανθρακοποίησης του κοινού μεσογειακού χώρου. Το σύμφωνο θα ενισχύσει τη συνεργασία για τις κρίσιμες πρώτες ύλες, με σκοπό τη διασφάλιση ανθεκτικών, διαφανών και βιώσιμων αλυσίδων εφοδιασμού σε βασικούς τομείς, όπως τα λιπάσματα.

²⁰ JOIN(2021) 30 final.

²¹ COM(2025) 85 final.

Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των εμπορικών και επενδυτικών σχέσεων για πιο ανθεκτική, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη

Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στην αξιοποίηση του δυναμικού **υφιστάμενων εμπορικών συμφωνιών**²² και στην ανάληψη νέων πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της οικονομικής ολοκλήρωσης, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Παροχή στήριξης για τον εκσυγχρονισμό των διμερών εμπορικών σχέσεων με πιο ευέλικτο και στοχευμένο τρόπο**, μέσω νέων μορφών δέσμευσης σε βασικούς τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος, με παράλληλη διασφάλιση της αποτελεσματικής υλοποίησης των δεσμεύσεων για την άρση των μη δασμολογικών φραγμών στο εμπόριο, προκειμένου να αυξηθεί η προβλεψιμότητα και να αναπτυχθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών.
- **Διερεύνηση των συμφωνιών διευκόλυνσης των βιώσιμων επενδύσεων** με τους ενδιαφερόμενους εταίρους για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ).

Η πρωτοβουλία θα προωθήσει και θα προσελκύσει **επενδύσεις** για τη στήριξη καινοτόμων και ψηφιακών οικονομιών και την ενίσχυση της ενοποίησης των αλυσίδων εφοδιασμού, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Ενίσχυση του επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος, της κανονιστικής σύγκλισης και της απλούστευσης των τελωνειακών καθεστώτων**, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής τεχνικής βοήθειας για τη στήριξη των οικονομικών μεταρρυθμίσεων στις χώρες-εταίρους²³.
- **Επέκταση των εθνικών και θεματικών επενδυτικών πλατφορμών**, με την εξασφάλιση της συνεργασίας μεταξύ του ιδιωτικού τομέα, των ΔΧΟ και των εθνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

II.2. Μόχλευση οικοσυστημάτων νεοφυών επιχειρήσεων

Παρά τον μεγάλο αριθμό διαρθρωτικών προκλήσεων, η περιοχή της Νότιας Μεσογείου παρουσιάζει άνοδο της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η οποία βασίζεται σε έναν πληθυσμό νεαρής ηλικίας που είναι εξοικειωμένος με την τεχνολογία, καθώς και στο εντεινόμενο ενδιαφέρον των επενδυτών. **Η σταδιακή διαφοροποίηση και ο διαρθρωτικός μετασχηματισμός της οικονομίας πραγματοποιούνται επί του παρόντος σε τοπικό επίπεδο**, συμπεριλαμβανομένων τόσο των αστικών όσο και των αγροτικών περιοχών, με τη δημιουργία νέων ευκαιριών για την ανάπτυξη εθνικών και περιφερειακών αξιακών αλυσίδων, ενώ αυξάνεται παράλληλα η συμπληρωματικότητα για την οικονομική ολοκλήρωση. Για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού αυτού, είναι σημαντικό να υποστηριχθούν η τοπική παραγωγή και οι τοπικές επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων στον τομέα της γεωργίας. Για τον σκοπό αυτό, απαιτείται η περαιτέρω διερεύνηση του ρόλου της τοπικής κοινωνικής

²² Στις συμφωνίες αυτές περιλαμβάνεται η την τροποποίηση της πανευρωμεσογειακής σύμβασης για προτιμησιακούς κανόνες καταγωγής.

²³ Μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής της ΕΕ, κατά περίπτωση.

επιχειρηματικότητας και των εναλλακτικών επιχειρηματικών μοντέλων ως βασικών κινητήριων δυνάμεων της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης.

StartUp4Med

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας θα αξιοποιηθεί το δυναμικό των νεοφυών επιχειρήσεων και των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (στο εξής: ΠΜΜΜΕ)²⁴ όσον αφορά την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, με την παροχή ευκαιριών για την επέκταση της οικονομικής συμμετοχής, ιδίως για τους νέους και τις γυναίκες. Θα δημιουργήσει συνδέσεις με υφιστάμενους τομειακούς μηχανισμούς²⁵ και θα ευθυγραμμιστεί με τη στρατηγική της ΕΕ για τις νεοφυείς και τις αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις²⁶. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Δημιουργία περιφερειακού μηχανισμού στήριξης νεοφυών επιχειρήσεων** για τη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και την κινητοποίηση επενδύσεων. Μέσω της προσέγγισης «Ομάδα Ευρώπη», τα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα κινητοποιηθούν σε συνδυασμό με εναλλακτικούς διαύλους χρηματοδότησης, όπως τα δάνεια τιμής, η πληθοχρηματοδότηση και η μεικτή χρηματοδότηση²⁷.
- **Θέσπιση προγράμματος «Open for Business»**, το οποίο θα απευθύνεται στον ιδιωτικό τομέα για τον εντοπισμό τομέων που προκαλούν ανησυχία και για τη διευκόλυνση της νομικής και κανονιστικής απλούστευσης.
- **Ανάπτυξη εργαλειοθήκης πολιτικής**, με σκοπό την προώθηση της τυποποίησης των ΠΜΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω απλουστευμένων διοικητικών διαδικασιών, οικονομικών κινήτρων και διασυνδέσεων κοινωνικής προστασίας. Οι άτυποι μικροεπιχειρηματίες θα επωφελούνται από την παροχή στοχευμένης στήριξης, π.χ. καθοδήγηση, νομική συνδρομή και πιστοποίηση δεξιοτήτων.

II.3. Ψηφιακές υποδομές και κυβερνοασφάλεια

Η επανάσταση της ψηφιακής τεχνολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης (στο εξής: ΤΝ) αναδιαμορφώνει τις οικονομίες και τις κοινωνίες. Υπάρχει ισχυρό κίνητρο εταιρικής σχέσης στον συγκεκριμένο τομέα για την αξιοποίηση του δυναμικού των ψηφιακών λύσεων, των λύσεων δεδομένων και των λύσεων ΤΝ με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της αποδοτικότητας των οικονομιών και των κοινωνιών μας, με παράλληλη διασφάλιση της

²⁴ Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, οι ΠΜΜΜΕ στη Νότια Μεσόγειο αντιπροσωπεύουν το 90 % του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων και συνεισφέρουν τα δύο τρίτα του ΑΕΠ και το 75 % της απασχόλησης.

²⁵ Η πλατφόρμα BlueInvest είναι ανοικτή σε καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις και ΜΜΕ τεχνολογίας από τη Μεσόγειο που δραστηριοποιούνται στον τομέα της γαλάζιας οικονομίας.

²⁶ COM(2025) 270 final.

²⁷ Ο περιφερειακός μηχανισμός στήριξης νεοφυών επιχειρήσεων θα μπορούσε να αξιοποιήσει την πείρα που έχει αποκτηθεί από τη χρηματοδότηση κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ) για τη στήριξη της ευρωπαϊκής καινοτομίας στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας, ιδίως για τις χώρες της περιοχής που είναι συνδεδεμένες με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και επωφελούνται ήδη από αυτό.

ασφάλειας, της κυριαρχίας και της ευθυγράμμισης με τις βασικές αξίες, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις αρχές χρηστής διακυβέρνησης.

Η πραγματική διασύνδεση μέσω ασφαλών και αξιόπιστων ψηφιακών υποδομών σε ολόκληρη τη Μεσόγειο αποτελεί θεμελιώδη στόχο όχι μόνο για την προσέγγιση των οικονομιών και των πολιτών μας, αλλά και για την ενίσχυση της κοινής ασφάλειας και της απρόσκοπτης επικοινωνίας. Οι ροές δεδομένων είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική και την κοινωνική ανάπτυξη και θα διανοίξουν νέες προοπτικές για τους ιδιώτες, τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς σε ολόκληρη τη Μεσόγειο.

Η βελτίωση της πρόσβασης σε διαδικτυακές δημόσιες υπηρεσίες, η προώθηση λύσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ψηφιακών δημόσιων υποδομών, η εξασφάλιση κρίσιμων υποδομών, η βελτίωση της ψηφιακής διακυβέρνησης και των ψηφιακών κανονιστικών ρυθμίσεων, καθώς και η προστασία των ψηφιακών δικαιωμάτων, εξακολουθούν να είναι υψίστης σημασίας στο πλαίσιο αυτό.

Η διαθεσιμότητα ανοικτών δεδομένων και πληροφοριών από τα διαστημικά συστήματα που ανήκουν στην ΕΕ, όπως το Copernicus, το οποίο εξυπηρετείται από ψηφιακές υποδομές, μπορεί να συμβάλει στην αύξηση των επιχειρηματικών ευκαιριών στην περιοχή.

Τεχνολογική Επιχειρηματική Πρόταση για ολοκληρωμένες ψηφιακές οικονομίες και οικονομίες δεδομένων

Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στην παρουσίαση Τεχνολογικής Επιχειρηματικής Πρότασης για τους εταίρους της Νότιας Μεσογείου²⁸, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Υποστήριξη της ανάπτυξης ασφαλών και αξιόπιστων ψηφιακών υποδομών στους τομείς των συστημάτων υποθαλάσσιων καλωδίων, των δικτύων 5G, της ευρυζωνικής συνδεσιμότητας αγροτικών περιοχών και των υποδομών κέντρων δεδομένων, ως εξής:**
 - **Σύνδεση όλων των ενδιαφερόμενων χωρών της περιοχής μέσω υποβρύχιων συστημάτων καλωδίων, όπως το «Medusa» και το «Blue-Raman», με δυνατότητα επέκτασής του και στους εταίρους του Περσικού Κόλπου.** Με τον τρόπο αυτό, θα διευκολυνθεί η ασφαλής και απρόσκοπτη ανταλλαγή δεδομένων, μεταξύ άλλων μέσω διασυνδέσεων με υφιστάμενες πρωτοβουλίες, όπως ο ψηφιακός διάδρομος ΕΕ – Αφρικής – Ινδίας, με τη σύνδεσή του επίσης με τον Οικονομικό Διάδρομο Ινδίας – Μέσης Ανατολής – Ευρώπης (IMEC) και την πρωτοβουλία διαμεσογειακής συνεργασίας στους τομείς της ενέργειας και της καθαρής τεχνολογίας (T-MED).
 - **Παροχή τεχνικής και χρηματοδοτικής στήριξης για την ανάπτυξη ασφαλών και αξιόπιστων κέντρων τεχνολογίας 5G και δεδομένων στην περιοχή με τη συμμετοχή ΔΧΟ, ενωσιακών και εθνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, σύμφωνα με την εργαλειοθήκη του 5G και άλλες σχετικές νομοθετικές πράξεις²⁹.** η στήριξη αυτή θα παρέχεται από αξιόπιστους προμηθευτές.
- **Έναρξη περιφερειακού προγράμματος ανάπτυξης ικανοτήτων στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και διερεύνηση των δυνατοτήτων θέσπισης κατάλληλων πλαισίων για τις τηλεπικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας σε θέματα περιαγωγής, μεταξύ των ενδιαφερόμενων εταίρων της Νότιας Μεσογείου.**
- **Με βάση το μοντέλο των κόμβων ψηφιακής καινοτομίας της ΕΕ και των εργοστασίων TN της ΕΕ³⁰, επιτάχυνση της δημιουργίας οικοσυστημάτων TN, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης υποδομών TN και δεδομένων και της στήριξης των πανεπιστημίων, των ΜΜΕ, της βιομηχανίας και των νεοφυών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη και την εφαρμογή της TN σε διάφορους τομείς, όπως οι τομείς της μεταποίησης, της υγειονομικής περίθαλψης, της γεωργίας ή του κλίματος.**
- **Ανταλλαγή εμπειρογνωσίας και απτών λύσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στους τομείς των ψηφιακών ταυτοτήτων και των ψηφιακών δημόσιων υποδομών ως εξής:**
 - **Διασφάλιση της χρήσης υπηρεσιών εμπιστοσύνης ανοικτού κώδικα, ψηφιακής ταυτότητας και ασφαλών ψηφιακών δημόσιων υποδομών που συμμορφώνονται με την προστασία των δεδομένων.**

²⁸ Σύμφωνα με τη διεθνή ψηφιακή στρατηγική για την ΕΕ [JOIN(2025) 140].

²⁹ [Η εργαλειοθήκη της ΕΕ για την ασφάλεια των δικτύων 5G.](#)

³⁰ [Εργοστάσια TN | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης.](#)

- Απλούστευση των διασυνοριακών ανταλλαγών σε τόσο σε επίπεδο κυβερνήσεων όσο και σε επίπεδο επιχειρήσεων, με παράλληλη διευκόλυνση της κινητικότητας των πολιτών.
- **Αύξηση των τεχνικών ανταλλαγών και της συνεργασίας στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, μεταξύ άλλων για την υποστήριξη της ικανότητας ανίχνευσης, προετοιμασίας και αντιμετώπισης απειλών και περιστατικών κυβερνοασφάλειας.**

II.4. Επενδύσεις στους τομείς της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και των καθαρών τεχνολογιών

Η Μεσόγειος αποτελεί **κομβικό σημείο κλιματικής αλλαγής και βιοποικιλότητας**, το οποίο διατρέχει κίνδυνο λόγω των αυξανόμενων **περιβαλλοντικών προκλήσεων**. Στο πλαίσιο του συμφώνου θα καθοριστεί **κοινό θεματολόγιο για την αξιοποίηση του δυναμικού παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στη Νότια Μεσόγειο και την επίτευξη τριπλού οφέλους**: επιτάχυνση της απανθρακοποίησης σε περιφερειακό επίπεδο, βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας και ενίσχυση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας. Η **μετάβαση προς ένα αποδοτικό, αξιόπιστο και βιώσιμο ενεργειακό μοντέλο είναι καίριας σημασίας για την**

περιοχή. Σε ευθυγράμμιση με τη συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, μια αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της παραγωγής καθαρών τεχνολογιών, προσφέρει σημαντικά κοινωνικοοικονομικά οφέλη και προσελκύει άμεσες ξένες επενδύσεις. Οι στόχοι αυτοί θα επιδιωχθούν μέσω ευέλικτων και εκσυγχρονισμένων διμερών εμπορικών πλαισίων και νέων μορφών συνεργασίας, όπως οι συμφωνίες διευκόλυνσης των βιώσιμων επενδύσεων και οι εταιρικές σχέσεις καθαρού εμπορίου και επενδύσεων στο πλαίσιο της διαμεσογειακής πρωτοβουλίας στους τομείς της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και των καθαρών τεχνολογιών. Η πρωτοβουλία αυτή θα αναπτυχθεί επίσης μέσω της ενίσχυσης της συνεργασίας με τους εταίρους του Περσικού Κόλπου, καθώς και με την υποσαχάρια Αφρική.

Διαμεσογειακή πρωτοβουλία στους τομείς της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και των καθαρών τεχνολογιών (T-MED)

Η πρωτοβουλία θα στηρίξει την αμοιβαία επωφελή διαμεσογειακή συνεργασία μέσω της προώθησης της εγχώριας ενεργειακής μετάβασης και των εξελίξεων στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών στους εταίρους της Νότιας Μεσογείου, δημιουργώντας παράλληλα οικονομικές ευκαιρίες και διευκολύνοντας τόσο το εμπόριο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές όσο και τη σύναψη βιομηχανικών συμπράξεων σε ολόκληρη την περιοχή, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Δημιουργία επενδυτικής πλατφόρμας T-MED**, η οποία θα χρησιμεύσει ως μέσο συντονισμού για την ανάπτυξη σειράς έργων στους τομείς της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, των υποδομών δικτύου, συμπεριλαμβανομένων των εγχώριων δικτύων μεταφοράς και διανομής στους εταίρους της Νότιας Μεσογείου, τα οποία συνδέονται με έργα αμοιβαίου ενδιαφέροντος που προσδιορίζονται δυνάμει του κανονισμού ΔΕΔ-E, και της παραγωγής καθαρών τεχνολογιών. Η πλατφόρμα θα φέρει σε επαφή φορείς υλοποίησης έργων, ΔΧΟ, ενωσιακά και εθνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ και ιδιώτες επενδυτές που θα λειτουργήσουν ως καταλύτες για την υλοποίηση επενδύσεων μεγάλης κλίμακας, με έμφαση σε λύσεις μεικτής χρηματοδότησης και ελαχιστοποίησης των κινδύνων.
- **Δημιουργία ειδικού κανονιστικού μηχανισμού** για την παροχή στήριξης στους εταίρους της Νότιας Μεσογείου κατά την υλοποίηση στοχευμένων μεταρρυθμίσεων ειδικά στους τομείς της κανονιστικής ρύθμισης και της ενέργειας³¹, οι οποίες συνδέονται με την επενδυτική ετοιμότητα και την πρόσβαση σε χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ.
- **Μοντελοποίηση των ενεργειακών συστημάτων** για την καλύτερη εκτίμηση των επιπτώσεων που έχουν στην οικονομία, τη βιωσιμότητα και την ασφάλεια, αφενός, η μεγαλύτερη διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και, αφετέρου, τα νέα έργα ενεργειακών υποδομών για την περιοχή.
- **Παροχή πρόσβασης σε Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης**, το οποίο θα λειτουργεί ως πύλη μίας στάσης για την παροχή τεχνικής βοήθειας σχετικά με την ενέργεια από

³¹ Στις μεταρρυθμίσεις αυτές μπορεί να περιλαμβάνονται η πρόσβαση τρίτων στο δίκτυο, οι συμβάσεις αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η τιμολογιακή διαφάνεια και μεταρρύθμιση, συμπεριλαμβανομένου του αντιπροσωπευτικού χαρακτήρα του κόστους, ο διαχωρισμός, η ελευθέρωση των αγορών χονδρικής και λιανικής πώλησης, το διασυνοριακό εμπόριο και η περιφερειακή ολοκλήρωση.

ανανεώσιμες πηγές, την ενεργειακή απόδοση, τον εξηλεκτρισμό και τις καθαρές τεχνολογίες.

- **Θέσπιση προγράμματος πιστοποίησης και στήριξης του εμπορίου ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές**, ώστε να εξασφαλιστεί η δυνατότητα διασυνοριακού εμπορίου ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και ανανεώσιμου υδρογόνου. Θα εκδοθεί **εγχειρίδιο** για την παροχή καθοδήγησης όσον αφορά την εφαρμογή συστημάτων πιστοποίησης και πιλοτικών διασυνοριακών εγγυήσεων προέλευσης³².
- **Τόνωση των βιομηχανικών συνεργασιών στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών**, με σκοπό την προώθηση ισχυρών βιομηχανικών συμπράξεων μεταξύ εταιρειών της Ευρώπης και της Νότιας Μεσογείου σε κρίσιμες αξιακές αλυσίδες. Σε αυτές μπορούν να περιλαμβάνονται η ηλιακή και η αιολική ενέργεια, οι ηλεκτρολυτικές κυψέλες και η παραγωγή καθαρού υδρογόνου, καθώς και οι τεχνολογίες θέρμανσης και ψύξης, οι τεχνολογίες δικτύου και αποθήκευσης, οι αντλίες θερμότητας και οι τεχνολογίες ενεργειακής απόδοσης στον βιομηχανικό και τον κατασκευαστικό τομέα.
- **Στήριξη της δημιουργίας ειδικών ανά χώρα ευρωπαϊκών οργανισμών εκμετάλλευσης στους τομείς της ενέργειας και των καθαρών τεχνολογιών που θα δραστηριοποιούνται επιτόπου**. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί σε συνεργασία με το δίκτυο Enterprise Europe Network (EEN) και τους ευρωπαϊκούς βιομηχανικούς συνεργατικούς σχηματισμούς. Θα δημιουργηθεί **ειδική πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών** για τον ακριβή προσδιορισμό τομέων προτεραιότητας, την ανάπτυξη ολοκληρωμένων σχεδίων δράσης που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου, καθώς και για την εξασφάλιση της ενεργού συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα της ΕΕ. Η πλατφόρμα αυτή θα διαδραματίσει επίσης κεντρικό ρόλο στη διευκόλυνση ευκαιριών συνεπενδύσεων και στη διαπραγμάτευση συμφωνιών αγοράς που στηρίζουν τη μακροπρόθεσμη συνεργασία σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με την πλατφόρμα της ΕΕ για την ενέργεια και τις πρώτες ύλες.
- **Ανάπτυξη θεματολογίου δεξιοτήτων T-MED³³**, το οποίο θα είναι καθοριστικής σημασίας, αφενός, για την αντιμετώπιση του χάσματος εργατικού δυναμικού και του χάσματος μεταξύ των φύλων και, αφετέρου, για την ευθυγράμμιση της κατάρτισης με τις ανάγκες της βιομηχανίας και των εργοδοτών.

II.5 Προς μια βιώσιμη και ανθεκτική Μεσόγειο

Η κλιματική αλλαγή, η ρύπανση και η απώλεια βιοποικιλότητας πλήττουν σοβαρά την περιοχή της Μεσογείου και την ανθεκτικότητά της. Η καθαρή μετάβαση αποτελεί επίσης ευκαιρία για την τόνωση της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας στην περιοχή. Επιπλέον, το σύμφωνο θα επιτρέψει την αξιοποίηση των οφελών που προκύπτουν από την εν λόγω μετάβαση, με παράλληλη αντιμετώπιση των αυξανόμενων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και της

³² Θα είναι αναγκαία η συνεργασία με τις χώρες της Νότιας Μεσογείου στον τομέα της κανονιστικής ρύθμισης, ώστε να είναι δυνατή η υιοθέτηση απαιτήσεων τόσο για την ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές όσο και για τα καύσιμα, οι οποίες θα συνάδουν με το πλαίσιο της ΕΕ. Θα είναι αναγκαία η σύναψη ειδικών συμφωνιών με τρίτες χώρες προκειμένου να εξασφαλιστεί η δυνατότητα αμοιβαίας αναγνώρισης των εγγυήσεων προέλευσης.

³³ Δράση που συνδέεται με υφιστάμενες συμπράξεις στον τομέα της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (σύμφωνο για τις δεξιότητες) και σχετικά έργα στο πλαίσιο του Erasmus+, όπως το SHOREWINNER.

υποβάθμισης του περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο μιας πιθανής παγκόσμιας συνθήκης κατά της ρύπανσης από πλαστικά. Το σύμφωνο θα αντιμετωπίσει επίσης την ευπάθεια της περιοχής λόγω της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, με τη στήριξη του αποτελεσματικού σχεδιασμού και την κινητοποίηση διαθέσιμων χρηματοδοτικών ροών για βιώσιμες επενδύσεις, τόσο σε διεθνές όσο και σε εγχώριο επίπεδο, από τον ιδιωτικό αλλά και από τον δημόσιο τομέα.

Εταιρική σχέση για την καθαρή μετάβαση, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα

Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στη στήριξη της περιφερειακής συνεργασίας και των τοπικών εταιρικών σχέσεων στον τομέα του περιβάλλοντος —μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της σύμβασης της Βαρκελώνης³⁴— και του κλίματος όσον αφορά την προώθηση της καθαρής μετάβασης και της ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή οικονομικής ανάπτυξης, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Ενίσχυση της συνεργασίας** με τους ενδιαφερόμενους εταίρους της Νότιας Μεσογείου για κλιματικές λύσεις, μέσω του διαλόγου και της προώθησης της ανταλλαγής γνώσεων, καθώς και μέσω της παροχής στοχευμένης τεχνικής βοήθειας σχετικά με τα μέσα για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένης της τιμολόγησης των ανθρακούχων εκπομπών.
- **Ανάπτυξη διαύλων επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή** με την ενίσχυση των εθνικών και τοπικών ικανοτήτων ανάπτυξης και υλοποίησης έργων, με παράλληλη μόχλευση συμπράξεων με ΔΧΟ, ταμεία για το κλίμα και ιδιωτικούς ενδιαφερόμενους φορείς.
- **Κατάρτιση περιφερειακού σχεδίου για τη διευκόλυνση των επενδύσεων** στη σύγχρονη επεξεργασία λυμάτων και τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων.
- **Έναρξη νέων εταιρικών σχέσεων για την ανθεκτικότητα των υδάτων**, με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας για την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων, ιδίως όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων.
- **Ενίσχυση της πρωτοβουλίας «Green Forward»**, με την ενδυνάμωση ειδικότερα των ΜΜΕ, για την προαγωγή της κυκλικής οικονομίας και της αποδοτικής χρήσης των πόρων, την εξάλειψη των πλαστικών μίας χρήσης, τη στήριξη της βιοοικονομίας και την προώθηση της διεξαγωγής κανονιστικού διαλόγου σχετικά με την κυκλικότητα, μεταξύ άλλων όσον αφορά, για παράδειγμα, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.
- **Στήριξη της κοινής εφαρμογής του παγκόσμιου πλαισίου για την βιοποικιλότητα**, κυρίως όσον αφορά, αφενός, την εφαρμογή εθνικών στρατηγικών και σχεδίων δράσης για τη βιοποικιλότητα και, αφετέρου, τη δημιουργία, την επέκταση και τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, ιδίως θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών.

II.6. Προώθηση της βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας

³⁴ [Barcelona Convention and Protocols | UNEP MAP](#) (Σύμβαση της Βαρκελώνης και πρωτόκολλα | UNEP MAP).

Η Μεσόγειος θάλασσα συντηρεί εκατομμύρια μέσα βιοπορισμού, αλλά βρίσκεται αντιμέτωπη με εντεινόμενες περιβαλλοντικές και οικονομικές πιέσεις. Το σύμφωνο θα προωθήσει μια δίκαιη, βιώσιμη και ανταγωνιστική γαλάζια οικονομία σύμφωνα με το **ευρωπαϊκό σύμφωνο για τους ωκεανούς**³⁵, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της επόμενης υπουργικής διακήρυξης «MedFish4ever», για τη διαμόρφωση της επόμενης Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο (GEAM) μετά το 2027. Επιπλέον, σύμφωνα με τη **στρατηγική της ΕΕ για την ανθεκτικότητα των υδάτων**³⁶, το σύμφωνο θα ενισχύσει τη διακυβέρνηση των υδάτων και θα προωθήσει την αποδοτική και βιώσιμη χρήση των υδάτων μέσω του συμπλέγματος νερού-ενέργειας-τροφής-οικοσυστημάτων.

Υγεία και πλούτος της γαλάζιας Μεσογείου

Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στην αποκατάσταση των φυσικών πόρων των μεσογειακών οικοσυστημάτων, στην ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους, στη βελτίωση της βιωσιμότητας των πρακτικών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, καθώς και της διεθνούς διακυβέρνησης της αλιείας, και στην προώθηση της καινοτομίας στον τομέα της γαλάζιας βιοτεχνολογίας, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Στήριξη των επενδύσεων σε λύσεις βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας**, μέσω της εταιρικής σχέσης για τη γαλάζια Μεσόγειο και της πλατφόρμας BlueInvest.
- **Δρομολόγηση της κοινότητας πρακτικής για τη γαλάζια οικονομία της ΕΕ**³⁷, με σκοπό την παροχή καθοδήγησης βάσει συλλογής δεδομένων, ανάπτυξης προτύπων δεδομένων, μεθοδολογιών, καθώς και ανάλυσης και έρευνας.
- **Προώθηση της ωκεάνιας διπλωματίας**, με σκοπό τη συνεργασία με τους εταίρους της Νότιας Μεσογείου για την προώθηση της τήρησης των διεθνών προτύπων διακυβέρνησης³⁸ και τη βελτίωση των νομικών πλαισίων που αφορούν τη διαχείριση της αλιείας σε περιφερειακό επίπεδο.
- **Ανάπτυξη νέου έργου για την αύξηση των ικανοτήτων ελέγχου και επιθεώρησης των παράκτιων κρατών**, με σκοπό την ενίσχυση της περιφερειακής διακυβέρνησης της αλιείας και την καταπολέμηση της παράνομης, αδήλωτης και ανεξέλεγκτης (ΠΑΑ) αλιείας μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων, της παρακολούθησης, του ελέγχου και της επιτήρησης.
- **Ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας για τη διασφάλιση πιο συνεκτικής και βιώσιμης χρήσης του θαλάσσιου χώρου μέσω του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού**, ως παράγοντα διευκόλυνσης για την προστασία της φύσης και τη συνύπαρξη δραστηριοτήτων στη θάλασσα.
- **Ανάληψη της πρωτοβουλίας «Από το νερό στην αγορά»** για τη στήριξη των παραγωγών, των συνεταιρισμών και των ενώσεων που δραστηριοποιούνται στον υδατικό τομέα, με σκοπό τη διεύρυνση της προστιθέμενης αξίας της παραγωγής τους, τη βελτίωση της μεταποίησης και την είσοδο σε νέες αγορές, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και επενδύσεις.

³⁵ COM(2025) 281 final.

³⁶ COM(2025) 280 final.

³⁷ Παρατηρητήριο γαλάζιας οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

³⁸ Κυρίως για την επικύρωση και την εφαρμογή της συμφωνίας βιοποικιλότητας σε περιοχές πέραν της εθνικής δικαιοδοσίας (BBNJ).

- **Ενίσχυση της κοινής έρευνας και καινοτομίας όσον αφορά το σύμπλεγμα νερού-ενέργειας-τροφής-οικοσυστημάτων (WEFE) βάσει του προγράμματος PRIMA³⁹.**
- **Αναβάθμιση της αποστολής για τη γαλάζια Μεσόγειο («Blue Mediterranean Mission»)⁴⁰ για την αποκατάσταση και την ανθεκτικότητα, με την παροχή λύσεων έρευνας και καινοτομίας για την αποκατάσταση της Μεσογείου θάλασσας και των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας των υδάτων, την ανάλυση της ρύπανσης στη θάλασσα και από χερσαίες πηγές, τη μείωση του θορύβου των ωκεανών, την αύξηση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και της ανθεκτικότητας των υδάτων, καθώς και για την ετοιμότητα των παράκτιων κοινοτήτων έναντι ακραίων φαινομένων.**

II.7. Βιώσιμες μεταφορές και ενισχυμένη συνδεσιμότητα

Η άρτια σύνδεση μιας περιοχής είναι καίριας σημασίας για τη στήριξη του εμπορίου και των αναδύομενων τομέων, ενώ δίνει ταυτόχρονα ώθηση στην απανθρακοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων. Ο κοινός μεσογειακός χώρος υπονομεύεται συχνά από προβλήματα λόγω κατακερματισμού των τομέων των μεταφορών και της κανονιστικής ρύθμισης, καθώς και λόγω ανεπαρκών επενδύσεων και έλλειψης ικανότητας σχεδιασμού. Αυτό έχει σημαντικές επιπτώσεις στη διασυνοριακή κινητικότητα των προσώπων, των αγαθών και των υπηρεσιών. Επομένως, είναι ζωτικής σημασίας να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις ικανοτήτων και οι κανονιστικές αποκλίσεις στους τομείς των τελωνείων, της αποδοτικότητας, της ασφάλειας, της προστασίας και των περιβαλλοντικών προτύπων. Με τον τρόπο αυτό, θα διευκολυνθεί η επίτευξη του στόχου της επέκτασης του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) της ΕΕ και, κατά περίπτωση, της περαιτέρω ενίσχυσης της συνδεσιμότητας με γειτονικές περιοχές, όπως ο Περσικός Κόλπος και περιοχές πέραν αυτού. Ειδικότερα, ο περαιτέρω συντονισμός και η επέκταση του Οικονομικού Διαδρόμου Ινδίας – Μέσης Ανατολής – Ευρώπης (IMEC) θα ενισχύσουν τις αξιόπιστες μεταφορές και την ασφαλή ψηφιακή συνδεσιμότητα στη Μεσόγειο, συμβάλλοντας παράλληλα στην οικονομική ασφάλεια της περιοχής.

Βιώσιμες μεταφορές για την καλύτερη σύνδεση της περιοχής

Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στην παροχή αξιόπιστων και βιώσιμων λύσεων στον τομέα των μεταφορών, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Εντατικοποίηση των κοινών προσπαθειών για την προώθηση της παραγωγής και της χρήσης ανανεώσιμων καυσίμων και καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών για τις μεταφορές (θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές), σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στους κανονισμούς της ΕΕ για τα βιώσιμα αεροπορικά καύσιμα⁴¹, τα βιώσιμα καύσιμα θαλάσσιων μεταφορών⁴² και τη στρατηγική της ΕΕ για τους λιμένες⁴³. Στο πλαίσιο αυτό θα περιλαμβάνεται επίσης η επιδίωξη της**

³⁹ [Εταιρική σχέση στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας στην περιοχή της Μεσογείου \(PRIMA\).](#)

⁴⁰ [BlueMissionMed.](#)

⁴¹ PE/29/2023/REV/1, κανονισμός (ΕΕ) 2023/2405.

⁴² PE/26/2023/INIT, κανονισμός (ΕΕ) 2023/1805.

⁴³ P9 TA(2024)0025 — Εκπόνηση μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής στρατηγικής για τους λιμένες.

ευθυγράμμισης των βιώσιμων πρακτικών σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα (ΔΟΠΑ, ΔΝΟ), με τη στήριξη κατ' αυτόν τον τρόπο και των παραγόντων της Μεσογείου στις προσπάθειές τους για την πρόληψη της ρύπανσης από τα πλοία, καθώς και με την ενθάρρυνση των προσπαθειών συνεργασίας μέσω των περιφερειακών συμβάσεων για τις θάλασσες⁴⁴, με σκοπό την προώθηση ενός καθαρού, προστατευμένου και ασφαλούς κοινού μεσογειακού χώρου.

- **Βελτίωση της συνδεσιμότητας σε ολόκληρη την περιοχή μέσω της επέκτασης των πολυτροπικών μεταφορικών συνδέσεων και μέσω της βελτίωσης της διαλειτουργικότητας και της κανονιστικής ευθυγράμμισης**, ώστε να επιτευχθεί πρόοδος όσον αφορά την επέκταση του ΔΕΔ-Μ σε χώρες της Νότιας Μεσογείου, καθώς και τη σύνδεση με τον IMEC, την T-MED και την υποσαχάρια Αφρική. Η σύνδεση των λιμένων με άλλους τρόπους μεταφοράς χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών θα συμβάλει στην καλύτερη ενοποίηση των παράκτιων κόμβων με τις αγορές χερσαίων μεταφορών. Η βελτίωση της κανονιστικής ευθυγράμμισης μπορεί να διασφαλιστεί με την υποστήριξη έργων τεχνικής βοήθειας και την ενίσχυση του διαλόγου πολιτικής.
- **Βελτίωση της αεροπορικής συνδεσιμότητας**, σύμφωνα με τα περιβαλλοντικά πρότυπα, μέσω της συνέχισης των εργασιών για υφιστάμενες ή νέες συμφωνίες αεροπορικών μεταφορών σε επίπεδο ΕΕ με εταίρους της Νότιας Μεσογείου, καθώς και μέσω της στήριξης της ενιαίας αφρικανικής αγοράς αεροπορικών μεταφορών.
- **Στήριξη έργων αστικής και αγροτικής κινητικότητας με την εμπειρογνωσία και την τεχνολογία της ΕΕ** για τη συμπλήρωση των προσπαθειών που καταβάλλονται στον τομέα των πολυτροπικών μεταφορών, μέσω της υλοποίησης της έννοιας των αστικών κόμβων ΔΕΔ-Μ⁴⁵, και για την προώθηση της βιωσιμότητας—μεταξύ άλλων μέσω της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και του μετριασμού των επιπτώσεών της— και της δυνατότητας διαβίωσης στις ταχέως αναπτυσσόμενες πόλεις της Μεσογείου.

II.8. Τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής και ανταλλαγή γνώσεων

Η προώθηση της τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής και της ανταλλαγής γνώσεων εξακολουθεί να είναι καίριας σημασίας. Ειδικότερα, το σύστημα Copernicus της ΕΕ προσφέρει υπηρεσίες σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος της Γης, με βάση μια πλήρη και ελεύθερη πολιτική ανοικτών δεδομένων, και μπορεί συνεπώς να στηρίζει την τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων. Επιπλέον, η διαθεσιμότητα σχετικών και συγκρίσιμων επίσημων στατιστικών και στοιχείων είναι απαραίτητη για την τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων και χάραξη πολιτικής.

Ανταλλαγή γνώσεων και στατιστικών στοιχείων για τη βελτίωση της λήψης αποφάσεων

⁴⁴ Διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ (Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Μάλτα και Σλοβενία), καθώς και η Αίγυπτος, η Αλγερία, το Ισραήλ, ο Λίβανος, η Λιβύη, το Μαρόκο, η Συρία και η Τунνησία, συμμετέχουν στο περιφερειακό κέντρο αντιμετώπισης επειγόντων περιστατικών ρύπανσης της Μεσογείου (REMPEC), το οποίο διαχειρίζεται ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΔΝΟ) και λειτουργεί στο πλαίσιο της σύμβασης της Βαρκελώνης που τελεί υπό τη διαχείριση του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP).

⁴⁵ Η έννοια των αστικών κόμβων ΔΕΔ-Μ διασφαλίζει 1) την αναγνώριση του σημαντικού ρόλου των πόλεων στο συνολικό δίκτυο μεταφορών, 2) την κατάρτιση σχεδίων βιώσιμης αστικής κινητικότητας (ΣΒΑΚ) για τη λειτουργική περιοχή γύρω από τις πόλεις, 3) τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την ασφάλεια, τη βιωσιμότητα και την προσβασιμότητα και 4) την κατασκευή πολυτροπικών κόμβων.

Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στη βελτίωση των στατιστικών, των γνώσεων και της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της Νότιας Μεσογείου, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Θέσπιση ad hoc μηχανισμού** για την ανταλλαγή πληροφοριών και την αξιολόγηση των διασυνοριακών επιπτώσεων της αντίστοιχης νομοθεσίας.
- **Περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας** με τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες των χωρών της Νότιας Μεσογείου **για την παροχή σχετικών και συγκρίσιμων επίσημων στατιστικών και στοιχείων** σχετικά με τους τομείς που καλύπτονται από τους τρεις πυλώνες του συμφώνου.
- Ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και εμπειριών, **με τη χρήση νέων πηγών δεδομένων και σύγχρονων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένης της ΤΝ**, για την ανάπτυξη νέων στατιστικών πληροφοριών και σχετικών στατιστικών εργαλείων.
- **Προώθηση της καινοτομίας στον δημόσιο τομέα**, με την αξιοποίηση διαθέσιμων δεδομένων και πληροφοριών από τα διαστημικά συστήματα της ΕΕ για την προετοιμασία τεκμηριωμένων αποφάσεων σε πολλούς από τους τομείς που καλύπτονται από το σύμφωνο.

III. Ασφάλεια, ετοιμότητα και διαχείριση της μετανάστευσης

Ο κοινός μεσογειακός χώρος αντιμετωπίζει προκλήσεις σχετικές με την ασφάλεια, τους φυσικούς και τους ανθρωπογενείς κινδύνους, την παράνομη μετανάστευση και τη διαχείριση των συνόρων. Η αστάθεια στα περιφερειακά Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης δημιουργεί ανασφάλεια, ασκώντας πίεση στην ανθεκτικότητα των κοινωνιών.

Οι αυξανόμενες πιέσεις στα σύνορα, το διασυνοριακό έγκλημα και οι κοινές προκλήσεις που προκύπτουν από την παράνομη μετανάστευση κατά μήκος βασικών οδών απαιτούν συντονισμένες προσπάθειες για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων, με παράλληλη εξασφάλιση ασφάλων, φερέγγυων και βασιζόμενων στα δικαιώματα προσεγγίσεων που διασφαλίζουν την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών και των προσφύγων και προάγουν διαδρομές κινητικότητας ταυτόχρονα, η αντιμετώπιση αυτών των διασυνδεδεμένων ζητημάτων απαιτεί διαρκή και συλλογική συνεργασία για την προώθηση της σταθερότητας και της ευημερίας σε ολόκληρη την περιοχή.

III.1. Ειρήνη και ασφάλεια

Η βασισμένη σε κανόνες διεθνής τάξη υφίσταται επί του παρόντος σοβαρές πιέσεις. Παράλληλα με τις παραδοσιακές απειλές, όπως η τρομοκρατία και ο βίαιος εξτρεμισμός, καθώς και το οργανωμένο έγκλημα, αναδύονται νέες διασυνοριακές απειλές, όπως οι κυβερνοαπειλές και η χειραγώγηση των πληροφοριών και οι παρεμβάσεις από το εξωτερικό (FIMI) —συχνά στο πλαίσιο ευρύτερων υβριδικών εκστρατειών— ή η ριζοσπαστικοποίηση ανηλίκων και νεαρών ενηλίκων. Η αυξημένη εκμετάλλευση του θαλάσσιου τομέα δημιουργεί νέες ευπάθειες, είτε πρόκειται για τους κινδύνους που συνδέονται με πρακτικές ναυτιλίας οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στα πρότυπα είτε πρόκειται για την αυξανόμενη σημασία των θαλάσσιων υποδομών.

Οι απειλές αυτές συγκαταλέγονται στις **πλέον σοβαρές και σύνθετες κοινές προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας**. Η ΕΕ και οι εταίροι της Νότιας Μεσογείου πρέπει να συνεργαστούν στενότερα μεταξύ τους και να αναπτύξουν ανθεκτικότητα, σύμφωνα επίσης με τις δεσμεύσεις της στρατηγικής της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα⁴⁶.

Σκοπός του συμφώνου θα είναι η διαμόρφωση **κοινής αντίληψης για το περιφερειακό και το διεθνές τοπίο στον τομέα της ασφάλειας**, μέσω της προώθησης της συνεργασίας, μεταξύ άλλων σε τομείς όπως η πρόληψη και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού, η καταστρατήγηση των κυρώσεων της ΕΕ, η ασφάλεια στη θάλασσα, η ανθεκτικότητα των κρίσιμων υποδομών, οι υβριδικές απειλές και οι κυβερνοαπειλές, η χειραγώγηση των πληροφοριών και οι παρεμβάσεις από το εξωτερικό, η ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων, η ειρηνευτική διαμεσολάβηση και η επίλυση συγκρούσεων.

Στη Μεσόγειο, οι μη στρατιωτικές και στρατιωτικές αποστολές και επιχειρήσεις της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της ΕΕ, ιδίως η επιχείρηση IRINI και η αποστολή συνδρομής της ΕΕ στη Λιβύη για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων (EUBAM Libya), διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην προώθηση της συνεργασίας με τη Λιβύη, στην ενίσχυση της περιφερειακής σταθερότητας για την εφαρμογή του εμπάργκο όπλων που επέβαλαν τα Ηνωμένα Έθνη στη Λιβύη, στην καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης και της εμπορίας ανθρώπων. Πέραν της Μεσογείου, η ΕΕ στηρίζει τους εταίρους της στην περιοχή μέσω περαιτέρω μη στρατιωτικών και στρατιωτικών αποστολών ΚΠΑΑ⁴⁷.

Πρωτοβουλία ΕΕ-MED για την ειρήνη και την ασφάλεια

Η πρωτοβουλία θα υποστηρίζει την υιοθέτηση συντονισμένης προσέγγισης σε συγκεκριμένα θέματα ειρήνης και ασφάλειας, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Δημιουργία περιφερειακού φόρουμ για την ΕΕ και τις χώρες της Νότιας Μεσογείου σχετικά με την ειρήνη και την ασφάλεια.** Το φόρουμ θα μπορούσε να παρέχει ένα άτυπο πλαίσιο για την προώθηση της κοινής επίγνωσης της κατάστασης σε περιφερειακό επίπεδο, την ανταλλαγή απόψεων και τον συντονισμό προσεγγίσεων σε ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος, όπως η κατάσταση της περιφερειακής ασφάλειας και οι αντίστοιχες δραστηριότητες ειρήνης και ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της ειρηνευτικής διαμεσολάβησης, καθώς και για τον προσδιορισμό πιθανής στήριξης για την ενίσχυση των ικανοτήτων των εταίρων.
- **Προώθηση της διεξαγωγής ειδικών διαλόγων και διαβουλεύσεων σχετικά με την ειρήνη, την ασφάλεια και την άμυνα** με τους εταίρους της Νότιας Μεσογείου.
- **Διερεύνηση των δυνατοτήτων πιθανής συμβολής των εταίρων της Νότιας Μεσογείου σε αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ**, και συγκεκριμένα μέσω νέων συμφωνιών-πλαισίων συμμετοχής⁴⁸.

⁴⁶ [Στρατηγική για την ασφάλεια στη θάλασσα — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

⁴⁷ Σε αυτές περιλαμβάνονται η EUNAVFOR ATALANTA και η EUNAVFOR ASPIDES στην Ερυθρά θάλασσα, η συμβουλευτική αποστολή της ΕΕ προς στήριξη της μεταρρύθμισης του τομέα της ασφάλειας στο Ιράκ (EUAM Iraq), η αποστολή συνοριακής συνδρομής της ΕΕ για το σημείο διέλευσης της Ράφα (EUBAM Rafah) και η αστυνομική αποστολή της ΕΕ για τα παλαιστινιακά εδάφη (EUPOL COPPS).

⁴⁸ Οι συμφωνίες καθορίζουν τους όρους συμμετοχής τρίτων χωρών σε επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ, καθώς και τη σχέση των εν λόγω χωρών με την ΕΕ κατά τη διεξαγωγή των αποστολών και των επιχειρήσεων.

- **Ενίσχυση των ικανοτήτων των εταίρων, μεταξύ άλλων μέσω της λήψης μέτρων βοήθειας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού για την Ειρήνη (ΕΜΕ) και περαιτέρω συντονισμού και συνεργειών με τις δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), όσον αφορά την αυτονομία λήψης αποφάσεων της ΕΕ και του ΝΑΤΟ.**
- **Προγράμματα κατάρτισης υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Ασφάλειας και Άμυνας, για παράδειγμα στους τομείς της κλιματικής αλλαγής, του περιβάλλοντος, καθώς και της ειρήνης, ασφάλειας και άμυνας.**
- **Επέκταση της χρήσης της εργαλειοθήκης πληροφοριών ανοικτού κώδικα για τον εντοπισμό και την ανάλυση της χειραγώγησης των πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό με επίκεντρο τη βασιζόμενη στην ταυτότητα παραπληροφόρηση⁴⁹, καθώς και ενίσχυση της επίγνωσης της κατάστασης για την καλύτερη αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων της χειραγώγησης των πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό στην περιοχή.**
- **Καθιέρωση διαλόγου με τους εταίρους της Νότιας Μεσογείου σχετικά με την ασφάλεια των υποβρύχιων καλωδίων και σύμφωνα με το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ασφάλεια καλωδίων⁵⁰, το οποίο περιλαμβάνει δράσεις για τον εντοπισμό, την αντιμετώπιση και τα μέτρα ανάκαμψης.**
- **Αύξηση της συνεργασίας όσον αφορά τις απειλές για την ασφάλεια στη θάλασσα, όπως οι πρακτικές ναυτιλίας που δεν ανταποκρίνονται στα πρότυπα και οι επικίνδυνες πρακτικές ναυσιπλοΐας, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού.**
- **Ενίσχυση των ανταλλαγών και της συνεργασίας για την πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού στο πλαίσιο σχετικών παγκόσμιων πρωτοβουλιών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του κόμβου γνώσεων της ΕΕ για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης.**
- **Διευκόλυνση των διαπεριφερειακών ανταλλαγών μεταξύ της ΕΕ και της περιοχής της Νότιας Μεσογείου σε θέματα σχετικά με τον κυβερνοχώρο και την υγεία.**
- **Ενίσχυση της συνεργασίας με τις εθνικές αρχές, μέσω της αντιμετώπισης, αφενός, της καταστρατήγησης των κυρώσεων και, αφετέρου, των κινδύνων για τη θάλασσα, το περιβάλλον και τον ανταγωνισμό που συνεπάγονται τόσο οι πρακτικές ναυτιλίας οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στα πρότυπα όσο και οι επικίνδυνες πρακτικές ναυσιπλοΐας.**

III.2. Αύξηση της περιφερειακής ετοιμότητας

Η οικοδόμηση ενός ασφαλούς κοινού μεσογειακού χώρου προϋποθέτει την **αύξηση της ετοιμότητας της περιοχής έναντι τόσο φυσικών όσο και ανθρωπογενών καταστροφών και κινδύνων**. Σε μια περιοχή όπου η θερμοκρασία αυξάνεται κατά 20 % ταχύτερα από τον παγκόσμιο μέσο όρο, η κλιματική αλλαγή αναμένεται να εντείνει το υφιστάμενο τοπίο

⁴⁹ [How to Detect & Analyse Identity-Based Disinformation/FIMI: A Practical Guide to Conduct Open Source Investigations | EEAS](#) (Πώς να εντοπίζετε και να αναλύετε τη βασιζόμενη στην ταυτότητα παραπληροφόρηση / τη χειραγώγηση των πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό: Πρακτικός οδηγός για τη διεξαγωγή ερευνών ανοικτού κώδικα | ΕΥΕΔ).

⁵⁰ JOIN(2025) 9 final.

κινδύνου, δεδομένου ότι θα λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής απειλών και θα οδηγεί σε συχνότερες και σοβαρότερες καταστροφές που επηρεάζουν τόσο το περιβάλλον όσο και τα κοινωνικοοικονομικά συστήματα και απειλούν, ειδικότερα, τις παράκτιες και νησιωτικές κοινότητες.

Οι δασικές πυρκαγιές, οι ξηρασίες, η λειψυδρία, καθώς και οι πλημμύρες και τα ακραία καιρικά φαινόμενα, έχουν ήδη αντίκτυπο στην υγεία του εδάφους και στην επισιτιστική ασφάλεια, οι οποίες αποτελούν τους βασικούς παράγοντες της πολιτικής σταθερότητας και της κοινωνικής συνοχής στην περιοχή. Η καινοτόμος γεωργία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της ετοιμότητας έναντι φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών και κινδύνων.

Το ενδεχόμενο κινδύνων που σχετίζονται με την υγεία αναδεικνύει την κρίσιμη σημασία που έχει η ενίσχυση των μέτρων υγειονομικής ασφάλειας για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας έναντι αναδυόμενων απειλών. Στο πλαίσιο αυτό, εκτός από την ανάπτυξη μιας νοοτροπίας εκ σχεδιασμού ετοιμότητας, εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα η ενίσχυση τόσο της ικανότητας των εταίρων από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα να αντιμετωπίζουν απρόβλεπτα γεγονότα όσο και της συνεργασίας μεταξύ τους, καθώς και η αύξηση της πρόληψης και των κοινών μηχανισμών αντιμετώπισης ακραίων καιρικών συνθηκών, συμπεριλαμβανομένων των πλημμυρών και των ξηρασιών, σύμφωνα με τη στρατηγική ετοιμότητας της ΕΕ⁵¹ που εγκρίθηκε πρόσφατα. Σύμφωνα με την προσέγγιση «για το σύνολο της διακυβέρνησης» και «για το σύνολο της κοινωνίας», η αποτελεσματική αποκέντρωση και οι δεσμοί με τις τοπικές αρχές, παράλληλα με την ενεργό συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διασφάλιση της άμεσης αντιμετώπισης, την αξιοποίηση των τοπικών γνώσεων και την προώθηση της ανθεκτικότητας που βασίζεται στις τοπικές κοινότητες.

Μεσογειακή ετοιμότητα για την αντιμετώπιση καταστροφών

Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στη βελτίωση της περιφερειακής ετοιμότητας και στην ενίσχυση των ικανοτήτων αντιμετώπισης σε ολόκληρο τον κοινό μεσογειακό χώρο μέσω μιας προσέγγισης για όλους τους κινδύνους. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί κυρίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Στήριξη της ανάπτυξης ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για όλους τους κινδύνους** με βάση υφιστάμενα εργαλεία (π.χ. η υπηρεσία διαχείρισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης του Copernicus), σύμφωνα με την πρωτοβουλία «Έγκαιρες προειδοποιήσεις για όλους» και τους στόχους ανθεκτικότητας σε καταστροφές του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης που συνδέονται με στρατηγικές για την ανάληψη προληπτικής δράσης.
- **Στήριξη της ετοιμότητας στον τομέα της επισιτιστικής ασφάλειας**, με βάση το μοντέλο του ευρωπαϊκού μηχανισμού ετοιμότητας και αντιμετώπισης κρίσεων επισιτιστικής ασφάλειας⁵².
- **Ενίσχυση των υφιστάμενων διμερών διαλόγων για τη γεωργική πολιτική** και καθιέρωση νέων διαλόγων στο πλαίσιο εταιρικής σχέσης για την πολιτική στον

⁵¹JOIN(2025) 130 final.

⁵² [Διασφάλιση του εφοδιασμού τροφίμων και της επισιτιστικής ασφάλειας σε παγκόσμιο επίπεδο — Ευρωπαϊκή Επιτροπή.](#)

αγροδιατροφικό τομέα με τους εταίρους της Νότιας Μεσογείου, σύμφωνα με το «Όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα»⁵³.

- **Ενίσχυση των συνεργειών όσον αφορά την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση καταστροφών** με την πρωτοβουλία «Κέντρα αριστείας της ΕΕ για τον μετριασμό των κινδύνων στον τομέα των χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών υλικών», μέσω προγραμμάτων κατάρτισης και ασκήσεων προσομοίωσης, ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και αύξησης της ευαισθητοποίησης.
- **Διεύρυνση της συνεργασίας στον τομέα της πολιτικής προστασίας**, με βάση υφιστάμενες περιφερειακές πρωτοβουλίες και την αξιοποίηση των προγραμμάτων συνεργασίας Interreg⁵⁴. Οι γειτονικές χώρες στην περιοχή θα λαμβάνουν επίσης στήριξη από έναν **νέο πυροσβεστικό κόμβο με έδρα την Κύπρο**⁵⁵.
- **Διερεύνηση των ευκαιριών που παρέχονται στο πλαίσιο της μοντελοποίησης με τη χρήση της TN** όσον αφορά την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση καταστροφών, ιδίως μέσω της **προώθησης ικανοτήτων διαχείρισης κρίσεων και αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης**, με την ενσωμάτωση αλγορίθμων TN σε υφιστάμενες υπηρεσίες και την ανάπτυξη συστημάτων υποστήριξης αποφάσεων πολλαπλών κινδύνων υπό την αιγίδα της TN για το δημόσιο συμφέρον⁵⁶.

III.3. Διαχείριση της μετανάστευσης

Η μετανάστευση αποτελεί παγκόσμια πραγματικότητα. Η διαχείρισή της αποτελεί κοινή ευθύνη, η οποία απαιτεί στενή συνεργασία και **ολοκληρωμένη, βασισμένη στα δικαιώματα προσέγγιση με βάση το σύνολο της διαδρομής** σύμφωνα με την εξωτερική διάσταση του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο⁵⁷. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται η ενίσχυση της διακυβέρνησης της μετανάστευσης, η βελτίωση της διαχείρισης των συνόρων, η πρόληψη των παράνομων αναχωρήσεων, η στήριξη των προσπαθειών για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και η προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης και κινητικότητας, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η διευκόλυνση των δραστηριοτήτων αποτελεσματικής επιστροφής, επανεισδοχής και επανένταξης, καθώς και η στήριξη των προσπαθειών επανεγκατάστασης και η παροχή λύσεων για τη διασφάλιση της προστασίας των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο κατά μήκος των διαδρομών, αποτελούν επίσης αναπόσπαστο μέρος της εν λόγω προσέγγισης. Δεδομένου ότι οι τοπικές αρχές και οι κοινότητες υποδοχής βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των εργασιών αυτών, είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η ικανότητά τους στον συγκεκριμένο τομέα, μεταξύ άλλων με την παροχή στήριξης σε διεθνείς οργανισμούς,

⁵³ COM(2025) 75 final.

⁵⁴ [Home — Programme Interreg Euro-MED](#) (Αρχική σελίδα — Πρόγραμμα Interreg Euro-MED).

⁵⁵ Οι υφιστάμενες περιφερειακές πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την αξιοποίηση της εδραιωμένης συνεργασίας στον τομέα της πυρόσβεσης μεταξύ της Κύπρου, της Ιορδανίας και της Αιγύπτου. Η δημιουργία ενός νέου ευρωπαϊκού πυροσβεστικού κόμβου προτάθηκε από την πρόεδρο της Επιτροπής κ. von der Leyen στην ομιλία της για την κατάσταση της Ένωσης το 2025.

⁵⁶ Για παράδειγμα, οι αλγόριθμοι TN θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στο ευρωπαϊκό σύστημα πληροφόρησης για τις δασικές πυρκαγιές και στο παγκόσμιο σύστημα πληροφοριών για τις δασικές πυρκαγιές. [Τεχνητή νοημοσύνη για το δημόσιο συμφέρον | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης](#).

⁵⁷ COM(2024) 251 final.

όπως η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ).

Εφαρμογή της προσέγγισης με βάση το σύνολο της διαδρομής όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης

Η πρωτοβουλία θα υποστηρίζει την εφαρμογή κοινής προσέγγισης όσον αφορά τις μεταναστευτικές οδούς προς τη Μεσόγειο και διαμέσου αυτής. Επίσης, θα ενισχύσει και θα συμπληρώσει τη διμερή συνεργασία στον τομέα της μετανάστευσης, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Ενίσχυση των ικανοτήτων για την κατάλληλη διαχείριση της μετανάστευσης και την καλύτερη αντιμετώπιση των συνεπειών και των προκλήσεων για τις τοπικές κοινότητες.** Η ενίσχυση της συνεργασίας με τους σχετικούς φορείς θα οδηγήσει στη βελτίωση της ικανότητας πρόληψης και αντιμετώπισης μεταναστευτικών κρίσεων, μέσω της ανάπτυξης συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, εργαλείων παρακολούθησης των κινδύνων και πολυμερών σχεδίων έκτακτης ανάγκης.
- **Εντατικοποίηση των αξιοπρεπών οικειοθελών επιστροφών και της επανένταξης** των μεταναστών από τους εταίρους της Νότιας Μεσογείου στις χώρες καταγωγής τους.
- **Ενίσχυση της συνεργασίας για την αποτελεσματική επιστροφή και επανεισδοχή** των ατόμων που διαμένουν παράνομα στην ΕΕ.
- Ενίσχυση της συνεργασίας όσον αφορά την πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης, την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων μέσω **επιχειρησιακών εταιρικών σχέσεων** και σχετικών έργων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της **Παγκόσμιας Συμμαχίας**⁵⁸.
- **Διοργάνωση περιφερειακών εκστρατειών ευαισθητοποίησης σχετικά με τις διαδικασίες θεώρησης μικρής διάρκειας** για τον περιορισμό των εμποδίων και τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων, με τη συμμετοχή των κρατών μελών της ΕΕ που εκδίδουν θεωρήσεις στους ενδιαφερόμενους εταίρους της Νότιας Μεσογείου.
- **Επέκταση των εταιρικών σχέσεων προσέλκυσης ταλέντων**⁵⁹ **και εκκίνηση της δεξαμενής ταλέντων της ΕΕ**, με σκοπό τη διευκόλυνση της σύνδεσης μεταξύ των εργοδοτών της ΕΕ και των ατόμων που αναζητούν εργασία από χώρες-εταίρους, μεταξύ άλλων με τη διευκόλυνση των θεωρήσεων για σπουδαστές, ειδικευμένους εργαζομένους, ερευνητές και ακαδημαϊκούς.
- **Ενίσχυση του χώρου προστασίας** για ευάλωτους μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες στη Νότια Μεσόγειο σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις, και συγκεκριμένα μέσω ενός νέου περιφερειακού έργου προστασίας για τη Νότια Μεσόγειο, το οποίο θα προωθήσει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών σχετικά με συγκεκριμένα θέματα προστασίας.
- **Στήριξη των εθελοντικών προσπαθειών των κρατών μελών όσον αφορά την επανεγκατάσταση και την εισδοχή για ανθρωπιστικούς λόγους.**

⁵⁸ [Call to Action on a Global Alliance to Counter Migrant Smuggling](#) (Εκκλήση ανάληψης δράσης για μια παγκόσμια συμμαχία για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών).

⁵⁹ Έχει ήδη ξεκινήσει στο Μαρόκο, την Τυνησία και την Αίγυπτο.

III.4. Επιβολή του νόμου, δικαστική συνεργασία και ασφάλεια των συνόρων

Η εδραίωση **αποτελεσματικής, βασισμένης στα δικαιώματα και ολοκληρωμένης μεσογειακής συνεργασίας για τη διαχείριση των συνόρων** και την έρευνα και διάσωση είναι κρίσιμης σημασίας για τον μετασχηματισμό των συνόρων σε ασφαλέστερες περιοχές και πύλες για την ευημερία και την ασφάλεια των λαών.

Με βάση τις δραστηριότητες που διεξάγονται στο πλαίσιο της **Παγκόσμιας Συμμαχίας για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών**, η ενίσχυση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών θα έχει ως στόχο την υιοθέτηση εναρμονισμένων προσεγγίσεων όσον αφορά την επιτήρηση των συνόρων και τη θαλάσσια επιτήρηση, καθώς και τους ελέγχους στα σημεία διέλευσης των συνόρων και κατά τη διάρκεια των τελωνειακών ελέγχων. Η εν λόγω αυξημένη συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών θα ενισχύσει επίσης τον συντονισμό μεταξύ των φορέων επιβολής του νόμου στα σύνορα, ώστε να διασφαλιστεί η εντατικοποίηση της καταπολέμησης των εγκληματικών δικτύων που εμπλέκονται στην παράνομη διακίνηση μεταναστών και την εμπορία ανθρώπων, καθώς και η πρόληψη μετακινήσεων ατόμων τα οποία μπορεί να συνιστούν απειλή για την ασφάλεια.

Μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της Νότιας Μεσογείου υπάρχει ουσιαστική συνεργασία για τη βελτίωση των ικανοτήτων των εταίρων όσον αφορά την αποτελεσματική διαχείριση των συνόρων. Το γεγονός ότι οι απειλές κατά της ασφάλειας αποκτούν ολοένα και πιο διασυννοριακό και παγκόσμιο χαρακτήρα, ο οποίος επιδεινώνεται από την ταχέως εξελισσόμενη τεχνολογία, καθιστά επιτακτική την ανάγκη να ενισχυθεί η συνεργασία και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητά της. Η πρωτοβουλία αποσκοπεί στην εξάρθρωση και την καταπολέμηση των παράνομων δραστηριοτήτων, στην παροχή ενός προστατευμένου και ασφαλούς περιβάλλοντος, καθώς και στην προστασία των προσώπων και των αγαθών εντός του κοινού μεσογειακού χώρου.

Ασφαλή σύνορα

Η πρωτοβουλία θα θέσει σε εφαρμογή μια **κοινή προσέγγιση για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων και την ασφάλεια**, ιδίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Ενίσχυση των θεσμικών και επιχειρησιακών ικανοτήτων διαχείρισης των συνόρων**, με παράλληλη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τα πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μέσω της παροχής στοχευμένης τεχνικής βοήθειας καθώς και μέσω της δημιουργίας συνεργειών με υφιστάμενα προγράμματα. Η βοήθεια αυτή θα περιλαμβάνει τη στήριξη δραστηριοτήτων ανάπτυξης ικανοτήτων και τη συνεργατική ανάπτυξη τυποποιημένων διαδικασιών λειτουργίας.
- **Επιλογή πιλοτικών έργων μικρής και μεσαίας κλίμακας** για υλοποίηση, με βάση τις ανωτέρω δράσεις και ανταλλαγές, τα οποία θα μπορούσαν να εξελιχθούν σε πιο μακροπρόθεσμα έργα.
- **Ευθυγράμμιση των προτύπων και της αναμονής εκτελωνισμού** μέσω της ψηφιοποίησης για τη μείωση της συμφόρησης και τη συντόμευση του χρόνου μεταφοράς.
- **Αύξηση της ευαισθητοποίησης και ανταλλαγή γνώσεων**, π.χ. μέσω του κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών της ΕΕ για τον θαλάσσιο τομέα, αρχής γενομένης από την πραγματοποίηση επισκέψεων μελέτης και ανταλλαγών για τη διαχείριση μεσαίου και υψηλού επιπέδου από τις αρχές διαχείρισης των συνόρων.
- **Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών συνοριοφυλακής και ακτοφυλακής στη Μεσόγειο**, με σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης ικανοτήτων και δεξιοτήτων για την αντιμετώπιση καταστάσεων στη θάλασσα μέσω της βελτιστοποίησης της χρήσης του Μεσογειακού Φόρουμ για τις Υπηρεσίες Ακτοφυλακής και άλλων μηχανισμών και φόρουμ συνεργασίας ΕΕ – Νότιας Γειτονίας.
- **Υποστήριξη της διαπραγμάτευσης και της υλοποίησης συμφωνιών συνεργασίας** μεταξύ του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) και των αρχών διαχείρισης των συνόρων των εταίρων της Νότιας Μεσογείου.

Το έγκλημα δεν γνωρίζει σύνορα. Είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί συλλογική και συντονισμένη αντίδραση για την καταπολέμηση της διαφθοράς, του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ δικαστικών αρχών και αρχών επιβολής του νόμου είναι κρίσιμης σημασίας για τη διασφάλιση της διεξαγωγής κατάλληλων ερευνών και την αποτελεσματική δίωξη του εγκλήματος. Η συνεργασία αυτή προϋποθέτει ένα άρτιο πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα δικονομικά δικαιώματα και ολοκληρωμένα πλαίσια ποινικής δικαιοσύνης. Έχουν αναληφθεί ήδη διάφορες δράσεις για τη στήριξη της αστυνομικής και της δικαστικής συνεργασίας στην περιοχή. Ωστόσο, η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της ανάπτυξης ικανοτήτων, της συνεργασίας και της επίτευξης απτών επιχειρησιακών αποτελεσμάτων εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση που απαιτεί περαιτέρω σύγκλιση των στόχων. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, η ενισχυμένη συνεργασία και η ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρογνωσίας και έγκαιρων προειδοποιήσεων μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων μας στη Νότια Μεσόγειο είναι ουσιαστικής σημασίας για την

ενίσχυση της ετοιμότητας όσον αφορά τις τάσεις στην αγορά ναρκωτικών και την ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας κατά της διακίνησης με το Κέντρο Θαλασσίων Αναλύσεων και Επιχειρήσεων (Ναρκωτικά).

MED-OP: Συνεργασία μεταξύ δικαστικών αρχών και αρχών επιβολής του νόμου

Σκοπός της πρωτοβουλίας θα είναι η ενίσχυση της συλλογικής μας αντίδρασης για την καταπολέμηση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, μέσω της ενίσχυσης της συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου και της δικαστικής συνεργασίας. Θα προαχθεί η σύγκλιση των προτύπων τόσο εντός όσο και εκτός της περιοχής, ώστε να είναι δυνατή η επιχειρησιακή συνεργασία και η παροχή ισχυρότερων διασφαλίσεων για τους πολίτες και τα δικαιώματά τους. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί κυρίως με τους ακόλουθους τρόπους:

- **Καθιέρωση περιφερειακού διαλόγου για την εσωτερική ασφάλεια**, ο οποίος θα συγκαλείται τακτικά μεταξύ των ανώτερων υπαλλήλων της πολιτικής ασφάλειας από τον Κοινό Μεσογειακό Χώρο, κατά το πρότυπο της Μόνιμης Επιτροπής Επιχειρησιακής Συνεργασίας για την Εσωτερική Ασφάλεια της ΕΕ. Οι εργασίες στο πλαίσιο του περιφερειακού διαλόγου θα πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την έγκριση χάρτη πορείας για την επιχειρησιακή συνεργασία σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος, ο οποίος θα επικαιροποιείται σε περιοδική βάση.
- **Καθοδήγηση των συνεργατικών προσπαθειών** για την καταπολέμηση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, μεταξύ άλλων με την υποστήριξη των κρατών μελών και των οργανισμών της ΕΕ, με τους ακόλουθους τρόπους:
 - προώθηση της σύγκλισης των στόχων και των βασικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα της δικαιοσύνης και της προστασίας των δεδομένων, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής ειδικής τεχνικής βοήθειας·
 - αντιμετώπιση βασικών ελλείψεων επιχειρησιακής κατάρτισης·
 - καθιέρωση τακτικών διαλόγων σε επίπεδο εμπειρογνομώνων·
 - πραγματοποίηση επισκέψεων μελέτης και τοποθέτηση εθνικών εμπειρογνομώνων βραχυπρόθεσμης θητείας·
 - χρήση ειδικής τεχνικής βοήθειας.
- **Υποστήριξη της διαπραγμάτευσης και της εφαρμογής διεθνών συμφωνιών και ρυθμίσεων συνεργασίας**, μεταξύ άλλων με την Ευρωπόλ, τον CEPOL, την Eurojust και την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Η εφαρμογή και η παρακολούθηση του συμφώνου θα εποπτεύεται από μια δομή δύο επιπέδων, σε επίπεδο ΕΕ και σε ευρωμεσογειακό επίπεδο.

Σε επίπεδο ΕΕ, οι υπηρεσίες της Επιτροπής και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης θα εξασφαλίζουν τον συντονισμό και την τεχνική εποπτεία της εφαρμογής του συμφώνου. Κάθε εξάμηνο θα διεξάγεται συζήτηση σχετικά με την εφαρμογή του συμφώνου στο **Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ)**, βάσει επικαιροποίησης της εφαρμογής που

παρέχεται από την Επιτροπή και τον ύπατο εκπρόσωπο. Οι συζητήσεις αυτές θα παρέχουν τη δυνατότητα προετοιμασίας της **ετήσιας υπουργικής συνόδου ΕΕ-Νότιας Γειτονίας**.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα τηρείται ενήμερο σε τακτική βάση, μέσω των αρμόδιων επιτροπών του και των διακοινοβουλευτικών αντιπροσωπειών του. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών θα τηρούνται επίσης ενήμερες. Η Ευρωμεσογειακή Περιφερειακή και Τοπική Συνέλευση θα ενεργεί ως βασικός θεσμικός δίαυλος για τις περιφερειακές και τοπικές εισηγήσεις.

Σε **ευρωμεσογειακό επίπεδο**, θα συγκαλείται δύο φορές ετησίως μια **μεικτή ομάδα σε επίπεδο ανώτερων υπαλλήλων** για την παρακολούθηση της εφαρμογής του συμφώνου μέσω ειδικού **σχεδίου δράσης**. Η ομάδα θα φέρει σε επαφή εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εταίρων της Νότιας Μεσογείου. Η ομάδα θα συμβάλλει επίσης στην **προετοιμασία της ετήσιας υπουργικής συνόδου ΕΕ-Νότιας Γειτονίας**. Κατά περίπτωση, στις συζητήσεις της ομάδας θα μπορούσαν να προσκαλούνται να συμμετάσχουν και άλλοι φορείς, όπως εθνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και ΔΧΟ, εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και εκπρόσωποι άλλων χωρών και διεθνών οργανισμών.

Οι πρωτοβουλίες που προτείνονται στο πλαίσιο του συμφώνου θα μεταφερθούν σε **ειδικό σχέδιο δράσης**, στο οποίο θα προσδιορίζονται οι συμμετέχουσες χώρες και τα ενδιαφερόμενα μέρη για κάθε πρωτοβουλία. Η εφαρμογή του σχεδίου δράσης θα αποτελεί αντικείμενο από κοινού αξιολόγησης. Θα συνιστά δυναμικό έγγραφο και συν τω χρόνω θα προστίθενται νέες πρωτοβουλίες.

Το αρχικό σχέδιο δράσης θα υποβληθεί το πρώτο τρίμηνο του 2026 από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης στη μεικτή ομάδα σε επίπεδο ανώτερων υπαλλήλων, και θα επικαιροποιείται και θα επανεξετάζεται από κοινού σε κυλιόμενη βάση.

Η Ένωση για τη Μεσόγειο διαθέτει πείρα στην ανάπτυξη περιφερειακών δικτύων και στην υλοποίηση εμβληματικών έργων. Χάρη στην ικανότητα συσπείρωσης που διαθέτει, η ΕγΜ θα παρέχει στήριξη στις συνεδριάσεις της μεικτής ομάδας, ενώ θα είναι επίσης εταίρος κατά την εφαρμογή του συμφώνου⁶⁰, μεταξύ άλλων μέσω των υπουργικών της συνόδων.

Η **κοινοβουλευτική συνέλευση νέων για τη Μεσόγειο** θα παρέχει σημαντική καθοδήγηση για την υλοποίηση και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών στο πλαίσιο του συμφώνου. Ομοίως, **θα διοργανώνονται τακτικοί διάλογοι με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών**, συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων της ακαδημαϊκής κοινότητας, ερευνητών, κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών φορέων, καθώς και του επιχειρηματικού κόσμου.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

⁶⁰ Η ΕγΜ έχει αναπτύξει εμπειρογνώσια σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση και η οικονομική ανάπτυξη τα ύδατα, το περιβάλλον και η γαλάζια οικονομία· η διαχείριση κρίσεων και η πολιτική προστασία.

Το σύμφωνο προτείνεται για **πολιτική έγκριση** από την **ΕΕ με τους εταίρους της Νότιας Μεσογείου τον Νοέμβριο του 2025**, με την ευκαιρία της 30ής επετείου της διακήρυξης της Βαρκελώνης.

Με το σύμφωνο, θα διαμορφώσουμε το κοινό μας μέλλον με πνεύμα συνεργασίας και αμοιβαίας οικειοποίησης, αναπτύσσοντας έναν **ακόμη πιο ενοποιημένο, ανθεκτικό και ασφαλές κοινό μεσογειακό χώρο**.